

Adeoq; nihil amisit cura vt carmine quoq; comprehensuz reppererim: in fabis caprini fumi singulis ca- Vel fauis
uatis: si porri: eruce: lactuce: apij: intubi: nasturtij semina inclusa serantur: mire puenire. Quae sunt fil-
uestria eadem in satiuis sicciore intelliguntur & acutiora. Namq; & succo: saporuq; dicenda differen-
tia est: vel maior in ijs q; pomis. Sunt autē acres cunilē: origani: nasturtij: sinapis. Amari absinthij: cen- Vel tami.
taurea: Aquatiles cucumeris: cucurbitē: lactuce. Acutitantum cunilē. Acuti & odorati apij: aneti: fœ-
niculi. Salsus tantum ē saporibus non nascitur: alioquin extra insidit pulueris modo: & circulis tantuz
aquae vt intelligatur vana ceu plerūq; vitē persuasio. Panax piperis saporez reddit: magis etiam filiqua
strum: ob id piperitidis nomine accepto. Libanotis odorem thuris: murta mirrhæ. Depanace abun- Libanotis
de dictum est. Libanotis locis putridis & macris ac roscidis feritur. Radicē habet olusatris: nichil a thure cōtra sto-
differentem. Vfuseius post annum stomacho saluberrimus. Quidam eam nomine alio rosmarinuz ap- machum
pellant. Et smyrnium olus feritur: iisdem locis. Myrtamq; radicem recipit. Eadem & filicastro satio. thuri simi-
Reliqua a cæteris & odore & sapore differunt: vt anetum. Tantaq; est diuersitas atq; vis: vt non solum lis.
aliud aliō mutetur: sed etiam in totum auferatur. Apio eximi in coctis aufonijs aceto: in eodem cella- Vel acetū
rio in saccis odorem vino grauem. Et haec hortenſia dicta sunt ciborum gratia dumtaxat. Maxi-
mum quidem opus in iisdem naturē restat: quoniam puentus tantum adhuc sumasq; quasdam tractau-
mus. Vera autē cuiusq; natura non nisi medico effectu prenosci potest: opus ingens oculumq; diuinita-
tis: & quo nullum reperiri possit maius. Ne singulis id rebus cōtexeremus. Iuxta fecit ratio: cū ad alios
medendi desideria ptinerent: longius vtriusq; dilationibus futuris si miscuissēmus. Nunc suis quaeq; p-
tibus constabunt: poterunt a volentibus iungi.

CAII PLINII SECVNDI NATVRALIS HISTORIAE
LIBER. XX. PROHEMIVM.

AXIMVM HINC OPVS NATVRAE ORDIEMV. ET CIBOS SV-
os homini narrabimus: fateriq; cogemus ignota esse per quae viuat. Nemo id par-
uum ac modicum existimauerit nominum vilitate deceptus. Pax secum in his aut
bellum naturae dicitur: odia amicitiae: rerum surdarum ac sensu carentium. Et
quo magis miremur omnia ea hominum causa quod graeci sympathiam appella-
uere: quibus cuncta constant. ignes aquis restringentibus aquam sole deuorante
luna pariente: altero alterius iniuria deficiente sydere. Atq; vt a sublimioribus
recedamus: ferrum ad se trahente magnete lapide: & alio rursus abigente a sese.
Adamantem opum gaudium in fragilem omni caetera vi inuictum sanguine hircino rumpente. Quaeq; opū gau-
alia in suis dicemus locis paria vel maiora mira. Tantum venia sit a minimis: sed a salutarib; ordiemur. diuz: solo
Primumq; ab hortenſibus. fit sanguie
mollis.

De cucumere siluestri: & elaterio.

Cucumim siluestrem esse diximus multo infra magnitudinem satiu. Ex eo fit medicamentum
quod vocatur elaterium succo expresso e semine. Cuius causa nisi maturius incidat: semen
exilit oculorum etiam periculo. Seruatur autem decerptus vna nocte. Postero die inciditur
harundine. Semen quoq; cinere conspergitur ad coercendam succi abundantiam. Qui exp-
sus suscipitur aqua celesti: atq; subsidet. Deinde in sole cogitur in pastillos ad magnos mortalium vsus.
Obscuritates & vitia oculorū sanat: genarumq; vlcera tradūt hoc succo tactis radicibus vitium nō attin-
gi vuas ab auib; Radix autem ex aceto cocta podagris illinitur. Succoq; dentium odori medetur.
Arida cum resina impetiginem & scabiem quam psofam & lichenas vocant. Parotidas & panos sa-
nat. Et cicatricibus colorem reddit. Et foliorum succus auribus surdis cum oceto instillatur. Elaterium
tempestiuum est autumnū. Nec vllum ex medicamentis longiore aëuo durat. Incipit a bimatu. Si quis
recentiore vt velit: pastillos in nouo fictili igne lento in aceto domet. Idq; melius quo vestutius erit.
Quem iam ducentis annis seruatum esse auctor est Theophrastus. Et vsq; ab quinquagesimum lucer-
narum lumina extinguit. Hoc enim veri experimentum est: si admotum priusq; extinguat simillare
sursum ac deorsum cogat. Pallidum ac laeue herbaceo: ac scabro melius: ac leniter amarum. Putant
conceptus ad alligato semine adiuuari: si terram non attigerit. Partus vero si in arietis lana alligatum is-
scientis lumbis fuerit: ita vt protinus ab ea eximatur: & rapiatur extra domum ipsam. Cucumim qui
magnificant nasci praecipuum in arabia: mox cyrenis. Alij in arcadia tradunt similem heliotropo. Cu-
sus inter folia & ramos prouenire magnitudine nucis iuglandis semē. Esse autē ad speciem scorpionis cau-
da reflexa: sed candida. Aliqui etiam ab eo scorpionum cucumim vocant efficacissime contra scorpio-
num ictus: & semine & elaterio. Et ad purgandum yterum aluosq;. Modus portione virum ab dimi-
Aduerte.

CA. I.
Elaterium
medica-
mē. oculo
rum vti
sanans;

Aduerte.

Caui Plinii secūdi naturalis historie.

dio obdolo ad solitum. Copiosius necat. Sic & contra phthiriasin bibitur. Et hydropises illitum. Anginas & arterias cum melle & oleo vetere sanat.

De anguino cucumere: siue erratico: & de fatuo: & de pepone.

CA. II.

Anguin⁹
cucumer
cōtra po-
dagram.

M

Vlti hūc esse apud nos qui anguin⁹ vocat: ab alijs erraticus arbitrantur. Quo decocto sperfa mures de eius medicina non attingūt. Idem podagris cum articulorum morbis decoctum in aceto illinunt presentaneo remedio. Lumborum vero dolori semine sole ficcato dei trito. xxx. denariorum pondere in hemina dato aquæ. Sanat & humores subitos illitum cum lacte mulierum. Purgat eas elaterium. Sed grauidis abortum facit. Suspiriosis prodest. Morbo vero regio in nares coniectum. Lentigines & maculae facie tollit in sole illitum. Multi eadem omnia fatiuis attribuūt. Magnū etiam in eis momenti. Nāq; & eorum semen quātū tres digyti apprehenderit cū cumino tritum potum q; in vino tussientibus auxiliatur. Sed & phreneticis in lacte mulieris. Et dysentericis acceptabili mētura. Purulenta autem expuentibus cū cumino pari pondere. Et iocineris vitijs in aqua mulsā. Vrinam mouet ex vino dulci. Et in renum dolore clysterib; simul cū cumino infundit. Penopes refrigerant maxime in cibo: & emolliūt aluum. Caro eorum epiphoris oculorum aut doloribus imponitur. Radix sanat vlcera concreta in modum faui: quem cerion vocant. Eadem contrahit vomitiones siccatur in farina tusa. Datur quattuor obolis in aqua mulsā: ita vt qui biberit quingentos postea passus ambulet.

Aduerte
contra ca-
nis morf⁹

Hæc farina & in smegmata adijcitur. Cortex quoq; vomitionem mouet: faciem purgat. Hoc & folia cuiuscūq; fatui illira. Eadem cū melle epinyctidas sanant. Cū vino canis morsus. Item millepedem sepa græci vocant: oblongam: pilosis pedibus: pecori præcipue nociuam. Morsum tumor insequitur: & putrescit locus ipse. Cucumis odore defectum animi coctus derafo cortice ex oleo aceto & melle iucundiores esse certum est.

De cucurbita siluestri & rapo.

CA. III.

C

Vcurbita siluestria quoq; inuenit somphos a græcis appellata inanis: vnde & nomen: digy tali crassitudine: non nisi in saxosis nascens. Huius commanducata succus stomacho admodum prodest. Colocynthidis vocatur alia: ipsa plena: sed minor q; fatiua. Vtior pallida: quando eius sunt medicinae. Hærbacea arefacta per se inanit aluum. Infusa quoq; clysteribus intestinorum omnium vitijs medetur & renum: & lūbor: & paralysi eiecto semine: aqua mulsā in ea coquif

Cucurbita ad dimidias: sic tussienti infunditur obolis quattuor. Prodest & stomacho farina arida piluris cum decocto melle sumptis. In morbo vero regio vtiliter semina eius infumuntur & prius aqua mulsā. Carcōtra mor nes eius cum absinthio & sale dentium dolorem tollunt. Succus vero cū aceto calefactus mobiles sistit. bñ regiū. Item spinæ et lumborum ac coxarum dolores: cum oleo si infricetur. Præterea miru dictū. Semina eius

Mirabile si fuerint pari numero adalligata febribus sanare dicuntur: quas græci perihodicas vocant. Satiuæ quoq; rase succus tepesfactus auribus medetur. Caro eius interior sine semine clauis dedum & suppurat de febrib; rationibus: quæ græci vocant apostemata. Decocte aut vniuersæ succus dentium mor⁹ stabilit. Dolores sanandis inhihet. Vinum cum ea feruesfactum oculorum etiam impetus. Folia eius etiam cum recentibus cupressu. semini si contusa & imposita. Ipsa quoq; tosta in argilla attrita cum adipe anseris vulneribus medetur. Nec non ramentis corticis recentes podagras refrigerat: & ardores capitis: & maxime infantum. Et ignes sacros de strigmentis velis impositis vel seminibus. Succus ex strigmentis illitus cū rosaceo & aceto febrium ardores refrigērat. Arida cinis impositus mire combusta sanat. Chrysippus medicus damna- bationibus. Est & rapo vis medica. Fernones feruens impositū sanat. Item frig⁹ pellit e pedib; aqua decoctus. Et ius feruens podagris etiam frigidis medet. Et crudū tufum cum sale cuiuscūq; vitio pedu. Semen illitum & potum in vino contra serpentes & toxica salutare esse proditur. A multis vero antido- ti vim habere in vino & oleo. Democritus in totum eum abdicauit in cibis propter inflationes. Dios- cles magnis laudibus extulit: etiam venerem stimulari ab eo professus. Item Dionysius. Magisq; si eruca condiretur. Tosta quoq; articulorum dolori cum adipe prodest. Siluestre rapum in aruis maxime nascitur: fruticosum: semine candido: duplo maiore q; papaueris. Hoc ad albicandam cutem in facie totoq; corpore vtuntur mixta vrina pari mētura. Nam (vt supra diximus) erui: hordei: & tritici: & lupini radix ad omnia inutilis.

Cu. vene-
re stimu-
lans.

De naporum differentijs: & raphano siluestri: & raphano fatuo: & pastinaca.

CA. IIII.

N

Aporum duas differentias & in medicina græci seruant. Angulos foliorum caulibus florentis: & quod bulion vocant: purgationibus sceminarum et vesicæ. Et vrinae vtile decoctum potum ex aqua mulsā: vel succi drachma. Semen dysentericis tostum tritum in aqua calida e cyathis quattuor. Sed yrinam inhihet: si non lini semen vna bibatur. Alterum ge-

nus buniada appellant: & raphano & rapo simile. Seminis præclari contra venena: ob id & antidotis vtuntur illo. Raphanū & siluestre esse diximus. Laudatissimū in arcadia: q̄q̄ & alibi nascitur: vtilior vrinæ dūtaxat ei sciendæ. Cætero bilē detrahit. Præterea corticis i vino. Præterea q̄ circa eos dicta sunt stomachum purgāt pituitā extenuāt: vrinā cōcitāt. Est estiuosus in italia & armoratiā vocāt satiuā. Satiui vero decocti mane poti ad ternos ciathos comminuunt & ei sciūt calculos. Idem in posca decocti contra serpentium morsus illinuntur. Ad tussim etiam mane ieiunis raphanus prodest cum melle. Semen eorum tostum ipsumq; commenducandum ad lagaraponon. In aqua folijs eis decoctis bibere vel succum vel lagas cum ipsius cyathis binis. Contra phlegimoni ipsos illinere tuscis vtile. Inchoantibus vero recentes cor no ponori ticem cum melle. Vetemosis autem q̄ acerrimos mandere. Semēq; tostum dein contritum cū melle succo spiriosis. Idem & contra venena profunt. Cæterum cerastis scorpionibus aduersatur: vel ipso semine vel œstro infectis manibus impugne tractabilibus. Imposito raphano scorpionibus moriuntur. Salutarēs & contra fungorū aut hyoscyami venena æque vt Nicander tradit. Et contra viscum quoq; dari Apollodori duo iubent scyllæus & tarentinus. Scyllæus semen ex aqua tritum: tarentinus succum. Lysenem itez extenuat. Iocineri profunt. & lumborum doloribus. Hydropicis quoq; ex aceto aut sumpti aut sinapi sumpti & letargicis. Praxagoras & ileosis dandos censet. Plistonices & colicis. Intestinorū vlcera sanant. At purulenta præcordiorū si cum melle edātur. Quidam ad hæc coquere eos in luto illitos malunt. Sic & foeminas purgari. Ex aceto & melle sumpti intestinorum animalia detrahunt. Item ad tertias decocto eorum potu cum vino entherocelis pfunt. Sanguinem quoq; inutilē sic extrahunt. Medius ad hæc & sanguinem execrantibus coctos dari iubet. Et puerperis ad lacis copiā augendam Hippocrates capillos mulierum defluos fricari raphanis: & super vmbilicū imponi contra tormenta viliuæ. Reducūt & cicatricem ad colorem. Semen quoq; ex aqua impositū fustit vlcera: quæ phagedenas vocant. Democritus venerem hoc cibo stimulari putat. Ob id fortassis voci nocere aliqui tradiderunt. Folia quæ in oblongis tantum nascuntur excitare oculorum aciem dicuntur. Vbi vero acrior raphani medicina ad mora sit: hyfopum dari protinus imperant. Hæc anthipathia est. Et aurium grauitati succum raphani instillant. Non vomituris summo cibo esse eos vtilissimum est. Pastinacæ simile hibiscum: quod molo chen agriam vocant: & aliqui plistolachiam. Vulceribus: charthilagini ossibus fractis medetur. Folia eius ex aqua pota aluum soluunt: serpentes abigunt. Apum: vesperam: crabronum ictibus illita medentur. Radicem eius ante solis ortum erutam inuoluunt lana coloris quem natium vocant. Præterea ouis quæ foeminam peperit. Strumiscq; vel suppuratis alligant. Quidam ad hanc vsum auro effodiendam censent. Cauendumq; ne terram attingunt. Celsus podagris quæ sine tumore sunt radicem eius in vino decoctam imponi iubet.

De staphylino: siue pastinaca: & gigido: & sifere: & sifili: & inula: & de cepe siluestri.

C.A.V.

Staphylum genus est staphylinos: quod pastinacam erraticam vocant. Eius semen contritum & in vino potum tumentem aluum & suffocationes mulierum doloresq; lenit: in tantum vt vuluas corrigat. Illitum quoq; passionibus ventris earum prodest. Viris vero prodest cū panis portione aqua tritum. Ex vino potum contra ventris dolores. Pellit & vrinam: & phagedenas vlcerum sistit recens cum mille impositum. Vel aridæ farinæ inspersam radicē ei. Diuces contra iocineris ac lysenis: ilium: lumborum: & renum vitia ex aqua mulla dari iubet. Cleophrantus & dyfentricis veteribus. Philiston in lacte coquit: & ad stranguriam dat radicis vicias quattuor. Ex aqua hydropicis: similiter & opisthotonicis: & pleureticis: & comitialibus. Habentes eam ferri a serpentibus negantur. Aut qui ante gustauerint non lædi. Percussis imponitur cum axūgia. Folia contra cruditates manduntur. Orpheus amatorum inesse staphylino dixit: fortassis quoniam venerem stimulari hoc cibo certum est. Ideo conceptus adiunare aliqui prodiderunt. Ad reliqua & satiuā pollet. Efficacior tamen siluestris: magisq; in petrosis nata. Semen satiuæ quoq; contra scorpionum ictus ex vino aut posca salutare est. Radice eius circumsalpti dentes dolore liberantur. Syria in hortis operiosissima. Inde quoq; est prouerbiū græcis. Multa syriorum olera. Simillimam staphylino herbam ferit: quam alij gigidion vocant: tenuius tamen & amarins: eiusdēq; defectus est. Coctum crudumq; stomachi magna vtilitate. Siccat enim ex alto omnes humores eius. Sifer erraticum satiuo simile est & effectu. Stomachum excitat. Fastigium astringit. Ex aceto laferpitatio sumptum: aut ex pipere & mulso: vel ex agro vrinam ciet (vt Opinō credit) & venerem. In eadem sententia est Diocles. Præterea cordi conuenire conualescentium. Aut post multas vomitiones per q̄ vtile. Heraclides contra argētum viuū dedit. Et veneri subinde offensante agrisq; se recolligentibus. Hunc Hesiū ideo stomacho vtile videri dixit: quoniam nemo tres siferes edendo cōtinuaret. Esse tamen vtile cōualescentibus: & ad vitam transeuntibus. Satiui priuatim succus cum lacte caprino potus sistit aluum. Et quoniam plerosq; similitudo no

Vel iliofis
Vel coelia
cis.
Raphani
cōtra vul
uē tormē
ta.

Aduerte
de staphylino
vuluā cor
rigens.

Staphyl
nus cōces
ptus adiu
uans.

Caui Plinii secūdi naturalis historie

minum græcorum cōfundit: conteximus & de se fili: sed hoc est vulgaris notitiæ. Optimum masiliense. Lato enim grano & fuluo est. Secundum æthiopicum nigrius. Creticum odoratissimum omnium. Radix iucundi odoris est. Semen eius esse & vultures dicuntur. Prodest hoī ad tussim veterem. Rupta: conuulsa: & in vino albo potum. Item opisthotonicis: & iocine rum vitijs: & torminibus: & stranguriæ: duarum aut trium ligularum mensura. Sunt & folia vtilia: vt quæ partus adiuuent etiam quadrupedum. Hoc maxime pasci dicuntur ceruæ pituræ. Illinitur & igni sacro. Multus in summo cibo cōcoctio nibus confert vel folio vel semine. Quadrupedum quoq; aluum sistit: siue tritum potui infusum: siue mandendo commanducatum e sale. Boum morbis medet: vel si cōtritum infundit. Inula quoq; a ieiunij cōmāducata dētes cōfirmat: si vt eruca est terrā nō attingit. Cōdita tussim emundat. Radicis vero decoctæ succus tineas pellit. Siccata autem in vmbra farina tusa & cōuulsis & inflationibus & arterijs medetur. Venenatorum morsus abigit. Folia ex vino lumborum dolori illinuntur. Cepæ siluestres nō sunt satiuæ olfatu ipso & delachrymationi & caligini medentur. Magis vero succi inunctione. Somnus etiam facere traduntur. Et vlcera oris sanare commanducata cum pane. Et canis morsus virides ex aceto illite: aut sicca: cū melle & vino: ita vt post diē tertium soluantur. Sic & trita sanant. Tostam in cinere rem epiphoris multi imposuere cū farina hordeacea. & genitalium vlcibus. Succo & cicatrices oculorum & albugines & argemas inunxere: & serpētium morsus: & oīa vlcera cū melle. Itē auricula: cū lacte mulierum: & in iisdem sonitus ac grauitatē emēdātes cū adipe anserino aut cū melle stilauere: & ex aqua bibendum dederūt repēte obmutescētib⁹. In dolore quoq; ad dētes colluēdos instillauere: & plagis bestiarum omnium priuatim scorpionum. Alopecias fricure & pforas tuis cepis. Coctas dysentericis vescendas dedere. Et cōtra lūboꝝ dolores. Purgamenta quoq; ea: cremata in cinerē illinentes ex aceto serpentium moribus. In ipsas quoq; multipedes ex aceto. Reliqua inter medicos mira diuersitas. Proximi inutilia esse p̄cordijs & cōcoctiōi. Inflationēq; & sitim facere dixerunt. Asclepiadis schola ad validum quoq; colorē p̄fici in cibo. Et si succum ieiunij quotidie edant firmitatem valitudinis custodiri. Stomacho vtilia esse: ac spiritus agitatioi. Ventrē mollire. Hæmorrhoidas pellere subdita pro balanis. Succum cum succo feniculi contra incipientes hydropises mire proficere. Item contra anginas rutæ & melle. Excitari eisdē lethargicos. Varro quæ sale aut aceto pisa est arefactaq; vermiculis nō infestari auctor est.

De porro sectiuo: & capitato: & de alio.

CA. VI.

Aduerte.

Orro sectiuo p̄fluua sanguinis sisti in narib⁹ cōtrito eo obturatis: vel gallæ mixto: aut mente. Item ex abortu p̄fluua potu succo cum lacte mulierum: tussi etiā veteri: ac pectoris & pulmonis etiam vitijs medetur. Illis folijs sanant ambustæ epinyctides: ita vocat vlcus aciem hebetans: & in angulo oculi perpetim humor emanans. Quidam eodē noīe appellāt pustulas liuentes: ac noctibus inquietantes. Et alia vlcera cū melle trito. Vel bestiarū morsus ex aceto. Itē serpētium aliorum vitia cū felle caprino vel pari mēsurā mulsi. Stridores cū lacte mulieris. Capitis dolores si in nares fundatur. Dormituri sue in aurē duobus succi coclearibus: vno mellis. Succus & ad serpētium scorpionumq; ictus in potum bibitur cum mero: Et ad lumbos dolores cum vino hemina potus. Sanguinem vero excreantibus & phthisicis distillationibus longis vel succis: vel ex ipso cibo prodest. Item morbo regio vel hydropicis. Et ad renum dolores: cū p̄sanæ succo acetabuli mēsurā. Idē modus cum melle vuluas purgat. Tostus vero editur & cōtra fungos venena. Imponitur & vulnerib⁹. Venere rem stimulat. Sitim sedat. Ebrietates discutit. Sed oculorum aciem hebetare traditur. Inflationē quoq; facere: quæ tamen stomacho nō noceat: ventremq; molliat. Voci splendorem affert. Capitato maior est. ad eandem effectus. Sanguinē reijciētib⁹ succus cū caule aut thuris farina vel acacia datur. Hippocrates & sine alia mixtura dari iubet. Vuluasq; contractas aperiri putat. Fœcunditatem etiam fœminarū hoc cibo auguri. Contritum ex melle vlcera purgare. Tussi & distillationes thoracis. Pulmonis & arteriæ sanat vitia datum in sorbitione p̄sanæ. Vel crudum præter capita sine pane ita vt alternis diebus sumatur. Vel si purulenta excreantur. sic & voci vel veneri sōnoq; multum cōfert. Capita bis aqua mutata cocta aluum sistunt: & inflationes veteres. Cortex decoctus illitusq; inficit canos. Allio magna vis: magnæ etiam vtilitates cōtra aquas & quorūlibet locos mutationes serpentes abigit & scorpiones odore. Atq; vt aliqui tradidere ad belliarum omnium ictibus medet. Potu vel cibo vel illitu priuatim contra hæmorrhoidas prodest. Cum vino reddit vomitum. Ac ne cōtra araneorum murum venenatū morsum valere miremur: aconitum quod alio nomine pardalianches vocatur depellit. Itē hyoscyanum cōtra canis morsus. Inq; vulnera cum melle iponit. Ad serpētium quidem ictus potum cum restibus suis. Efficacissime ex oleo illinitur. Atritq; corporum partibus. Vel si vesica intumuerit. Quin & suffitu eo secundos partus euocari existimauit. Hippocrates: cinere eorū cum oleo capitis vlcera manantia sanitati restituens. Suspiriosis coctum aliqui crudum id dedere. Diocles hydropicis cum centaurea aut in

Vel redditū vomitū

fico duplici ad euacuandam aluum. Qd efficacius prestat viride cum coriandro in mero potum. Suspi-
riosis aliqui & tritum in lacte dederunt. Praxagoras & contra morbum regium vino miscuit. Et contra
ileum in oleo & pulte sic illinens. Strumis quoq; Antiquis & infantiētib; dabant crudum. Diocles phre
neticis elixū. Cōtra anginas tritum imponi: & gargarizare prodest. Dentium dolorē tribus capitibus i
aceto tritis immunit. Vel si decocta aqua colluant: addat ipsuz in caua dērium. Auribus etiā instillatus
succus cum adipe anserino. Phthiriasēs & pruriginēs potum. Tufum itē cum aceto & nitro. Compescit
distillariōes cum lacte coctum vel tritum permixtūe caseo molli. Quo genere & raucitatem extenuat
Vel phthisin in fabae sorbitione. In totum aut coctum vtilius est crudo: elixumq; tosto: Sic & voci plus
confert. Tineas & reliqua animalia interaneorum pellit in aceto mulso coctum. Tenasmo in pulte me-
detur. Tēporum doloribus illitum elixum: & pustulis coctum cum melle: deinde tritū. Tussi cū adipe
vetusto decoctum vel cum lacte. Aut si sanguis etiā excreetur: vel purulenta sint. Et pituita sub pruna
coctum potum & cum mellis pari modo sumptum. Conuulsis & ruptis cum sale & oleo. Nam cū adipe
petimores suspectos sanat. Extrahit fistulis vitia cum sulphure & resina etiam arundines cum pice.
Lepras: lichenas lentigines exulcerat: sanatq; cū origano. Vel signis eius in oleo & garo illitus. Sic & fa-
cros ignes. Sugillata: aut liuentia ad dolorem reducit. Combustum ex melle credunt & comitialē mor-
bum sanare: si quis eo in cibo vtatur ac potōe. Quartanas quoq; excutere potum caput vnum cum la-
serpiti: obolo. In vino austero tussi: & alio modo acceptum. Suppurationēs quantalibet sanat: fractas
incoctum fabae atq; in cibo sumptum donec sanitatem restituat. Facit & somnos: atq; in totum rubi-
cundiora corpora. Venerem quoq; stimulat cū coriandro viridi tritum potumq; e mero. Vitia eius sunt
q; oculos hebetat. Inflationes facit: stomachum ledit copiosius sumptum. sitim gignit. Cæterum cōtra
pituitam & gallinæ & gallinaceis prodest. Mixtum farre in cibo iumentis: vrinam reddere: atq; non tor-
queri tradunt: si eo trito natura tangatur.

De lactuca siluatica: siue caprina: & esopo: & isati: & lactuca siluestri. CA. VII.

Lactuca sponte nascētis primum est gen⁹ eius: quā caprinā vocant. Qua pisces in mare deie-
cta prius necant qui sunt in pximo. Huius lac expillatum mox in aceto pōdere obolorū
dum adiecto aquæ vno cyatho hydropicis dat. Caule & folijs contusis asperso sale nerui
incisi sanant. Eadem trita ex aceto colluta matutinis bis e mense dentium dolorem prohi-
bet. Alterum est genus quod græci esopon vocāt. Huius folia trita & cum polenta illita vlceribus medē
tur. Hæc inaruis nascitur. Tertium genus est in siluis nascens: isatin vocāt. Huius folia trita cum polen-
ta vulneribus profunt. Quarto infectores lanæ vtunt: quod glustum vocant: simile erat lapatos sylue-
stri folijs nisi q; plura habet: & nigriora: sanguinem sistit. Phagedenas & putrescentia vlcera quæ ser-
punt sanat. Item tumores ante suppurationem. Contra ignē sacrum radice vel folijs prodest vel ad lye-
nes pota. Hæc propria singulis. Communia autem sponte nascentibus: candor caulis: interdum cubi-
tali longitudine: thyrsō & folijs scabricia. Ex his rotunda folia & breuia habentem sunt qui hieraciaz
vocent: quoniam accipitres scalpendo eam: succoq; oculos tingēdo obscuritatem cum sensere discunt
ant. Succus omnibus candidus: viribus quoq; papaueri similis. Carpitur per menses inciso caule. Cori-
ditur in fictili nouo ad multa preclarus. Sanat omnia oculorum vitia cum lacte mulierum. Arcet nu-
beculas: cicatrices adustioresq; omnes p̄cipue caligines. Impōitur etiam oculis i lana cōtra epiphoras.
Item succus aluum purgat in posca potus ad duos obolos. Serpentiū ictibus medetur in vino potus.
Et folia tosta thyrsusq; triti ex aceto bibuntur. Vulneri illintuntur maxime cōtra scorpionum ictus. Ve-
rum contra longiam commixto vino ex aceto. Alijs quoq; venenis resistunt: exceptis quæ strangulan-
do necant: aut ijs quæ vesicę nocēt. Itē psimythio excepto. Imponunt & vētri ex melle atq; aceto ad de-
trahenda vitia alui. Vrine difficultates succus emendat. Crates eum & hydropicis obolis duobus in
aceto cyatho vini dari iubet. Quidam et e fatiis colligunt succo minus efficaci. Peculiāres earum vi-
res partim iam dictę sunt. Sōnum faciendi: veneremq; inhibendi: estum refrigerandi stomachum pur-
gandi: sanguinem augendi. Nunc non pauca restant quoniam et inflationes discutiunt: ructusq; lenes
faciunt. Concoctiones adiuuant. Cruditatem ipsæ nequāq; faciunt: nec vla res maiorem in cibis auidi-
tatem incitat inhibetq;. Eadem in causa alterutrinq; modus est. Sic & aluum copiosiores solunt. Mo-
dicę sistunt. Lenticiam pituitæ digerunt. Atq; vt aliqui tradiderunt: sensum purgant. Stomachos dis-
solutos vtilissime adiuuant. Vrinæ eo vsu adiuuantur: & oxiporoboli asperitatem addito dulci acremē
tum aceti temperantes. Si crassior pituita sit: scyllite autiuino absinthite. si & tussis sentiat hyfopyte ad-
mixto. Dantur cœliacis cū intubo erratico: & ad duriciam p̄cordiorū. Dant & melācolicis candida co-
piofiores: & ad vesicæ vitia. Praxagoras & dysentericis dedit. Ambustis quoq; profunt recentibus pri-
us q̄ pustule fiant cū sale illitę. Vlcerā etiam quæ serpūt coercent initio cū alio nitro. Mox in vino tritæ.
Igni sacro illintuntur. Cōuulsa et laxata caulib; tritis cū polenta ex aqua frigida leniunt. Eruptiones pa-
potis;

Lactuca
caprina
piscis ne-
cans.

Vel silues-
tre isatin

Vel vitis
eo.

Vsu ablu-
antur.

Vel adiu-
uat in eo

vsu.

Vel oxia-
potis;

Caui Plinii secūdi naturalis historie

pularum ex vino & polenta. In colera quoq; coctas patellis dederunt. Ad qđ vtilissima qđ maxime cau-
le: sed amare. Quidam lacte infundunt. De ferueti iij caules & stomacho vtilissimi traduntur. Sicut son-
no & fatiua maxime lactuca & amara lactensq; quam miconidem vocauimus. Hoc lac & oculorum
claritati cum muliebri lacte vtilissimum esse precipi: dum tempestiue capiti insignunt. Oculorum quo-
q; vitijs quæ frigore in ijs facta sūt. Miras & alias inuenio laudes. Thoracis etiam vitijs prodesse non
secus qđ ambrotonum cum melle attico. Purgari & foeminas hoc cibo. Semen satiuarum contra scor-
piones dari. Semine trito ex vino poto & libidinum imaginationes in somno compescit. Tentantes
aquas non noscere lactucam edentibus. Quidam tamen frequentiores in cibo efficere claritati oculo-
rum tradiderunt.

De generibus betæ: & intubis: & cichorio: & feri genera duo.

CA.VIII.

Beta con-
tra serp.
morsus.

Aduerte
diligēter.

Vel abu-
buleiam.

Intubi fœ-
tus ab vte-
ro eiciūt.

Ec beta sinere medio ē vtraq;. Siue candida siue nigre radix recens & madefacta suspen-
sa funiculo contra serpentium morsus efficax esse dicitur. Candida beta cocta & cum alio
crudo sumpta contra tineas. Nigrae radices ita in aqua coctæ pruriginem tollunt. Atq; in
totum efficacior esse traditur nigra. Succus eius capitis dolores veteres & vertigines. Item
sonitum aurium sedat infusus ijs. Ciet vrinam. Medetur dysentericis iniecta & morbo regio. Dolores
quoq; dentium sedat illitus succus. Et contra serpentium ictus valet: sed huic radice dnm taxat expres-
sus. Ipsa vero decocta pernionibus occurrat. Albæ succus epiphoras sedat fronte illita. A luminis paruo
admixto ignem sacrum. Siue oleo trita licet adustis medetur. Et contra eruptiones papularum cocta.
Eadem contra vlcera quæ serpunt. Illini & olopetijs cruda. Et vlceribus quæ in capite manant. Suc-
cus eius cum melle naribus inditus caput purgat. Coquit & cum lenticula addito aceto: vt vêtres mol-
liat. Validius cocta fluctuationes stomachi sistit & ventris. Est & beta siluestris quam lunonion vocāt
Alij neuroides: multum minoribus tenuioribusq; ac densioribus folijs. Vndecim sæpe caulium.
Huius folia ambustis vtilia: guttantia astringunt. Semen acetabuli mēsurā dysentericis prodest. Aquæ
e radice coctæ maculas vestrū eluere dicuntur: itemq; membranarum. Intubi quoq; non extra reme-
dia sunt. Succus eorum cum rosaceo & aceto capitis dolores lenit. Idemq; cum vino potus iocineris
bus & vesicæ & epirois imponitur. Et raticum apud nos quidam ambubeiam appellauere. In ægy-
pto cichorium vocant qđ siluestre sit. Satiū aut ferin: quod est minus & venosius. Cichorium refrige-
rat. Inde cibum sumptum & illitū collectiones: succusq; decocti ventrem soluit. Iocineri & remibus &
stomacho prodest. Item si in aceto decoquat: vrinæ tormina discutit. Itēz morbū regium & mulso si sine
febre sit. Vesicā adiuuant. Mulierum purgationib⁹ quidē decoctum in aqua adeo prodest: vt emortu-
os partus trahat. Adijciunt magi succo totius cū oleo perunctos fauorabiles fieri: & quæ velint facilius
impetrare. Quod quidem ppter singularem salubritatē aliqui chreston appellant: alij pācraton. Et silue-
stre genus alij edypnioda vocant: latioris folij. Stomachum dissolutū astringit cocta. Crudaq; sistit al-
uum. Et dysentericis prodest magis cum lente. Rupta & cōuulsa vtroq; genere tuuant: item quibus ge-
nitura valitudinis morbo effluat. Seris & ipsa lactuca simillima duuz generū est. Siluestris melior. Ni-
gralista & æstua. Deterior hyberna: & candidior. Vtraq; tamen stomacho vtilissima: præcipue quem
humor vexat. Cum aceto in cibo refrigerant vel illitæ: discutiūtq; & alios qđ stomachi. Cum polēta silue-
strius radices stomachi causa sorbentur. Et cardiaci illinuntur super sinistram mammam & ex aceto
Omnes hę & podagricis vtilēs: & sanguinem reiicientibus. Item quibus genitura fluit alterno dierum
poru. Petronius. Diodotus qui antilegomena scripsit in totum damnauit: serin multis modis arguens.
Sed aliorum omnium opinio resistit.

De brassica: & lapsana: & de brassica marina: & scylla:
& de bulbis: & bulbine.

CA.IX.

Brassice
tres spēs.

Rassice laudes lōgū ē exq; cū & Chrysippus medic⁹ priuatim volumen ei dicauerit per sin-
gula membra hoi digestū & diuches. An oēs autē pythagoras & Cato non partius celebrarūt.
Cuius sniam vel eo diligēti⁹ psequi par est: vt noscatur qua medicina vsus sit annis sexentis.
In tres species diuisere eā gręci antiquissimi. Crispā: quā salinada vocauerūt a similitudine as-
pij foliorū: stomacho vtilē: aluū modice mollientē. Alterā leā latis folijs e caule exeūtib⁹. Vñ cauloden
quidā vocauere: nulli⁹ i medicina momēti. Tertia est pprie appellata carābe: tenuiorib⁹ folijs: & sim-
plicib⁹: dēfissimisq; amarior: s; efficacissima. Cato crispā maxie pbat: dein leuē: grādib⁹ folijs: caule ma-
gno. Prodesse tradit capitis dolorib⁹: oculorū caligini: sintillatiōibusq; vel stomachi pcordijs. Crudam
ex aceto & melle: coriādro: ruta: mēta. Laieris radícula sūpta acetabulis duob⁹ matutino. Tātaq; eē vī
vt qui terāt hęc validiores fieri se sentiāt. Ergo vel cū vino tritā sorbēdā vel ex olei trictu sūmēdā. Podā-
græ aut morbisq; articularijs illini cum rutæ coriādri & salis mica hordei farina. Aqua quoq; eius deo-
ctaneros articulosq; mire iuuari. Si foueant vulnē & recētia & vetera. Etiā carcinomata quę nullis

alijs medicamentis sanari possint. Foveri prius aqua calida iubet: & bis die trita imponi. Sic etiam fistulas eluxatas: & tumores reuocari: q̄q̄ discuti opus sit: insomnia etiam: vigilijsq̄ tollere decoctas si ieiuni edant: qui plurimam ex oleo & sale. Tormia si decocta iterum decoquantur: addito oleo & sale cucumino polenta. Si ita sumas sine pane magis pfuturam: inter reliqua bile detrahit p̄ vinū nigrum pota. Quin & urinam eius in brassicam potāda: esitauerit: asseruari iubet: calefactamq̄ neruis remedio esse. Verba ipsius subiiciam ad exprimendam sententiam. Pueros pusillos si laues illa urina: nunq̄ debiles fieri. Auribus quoq̄ ex vino succum brassicæ tepidum instillari suadet. Idq̄ etiam tarditati audientius p̄desse asseuerat. Et impetigines eadem sanare sine vlere. Græcorum quoq̄ opiniones iā & Catonis causa poni cōuenit in ijs duntaxat quę ille p̄termisit. Biles detrahete non percoctam putant. Itē aluū soluere. Eadēq̄ bis coctā sistere. Vino aduersari: vt inimicā vitib⁹. Antecedēte q̄ cibis cauēri ebrietatē. Postea sumpta crapulā discuti. Hūc cibū & oculos claritati cōferre multū. Succo vero crudæ angulis/vel t̄m tactis cū artico melle plurimū. Facillime cōcoq̄. Ciboq̄ eo se sū purgari Erasistrati scola clamat: nihil eē vtilius stomacho/neruisq̄. Ideo paralyticis/ & tremulis dari iubet: & s̄guī nē excreantibus. Hippocrates coeliacis dysētericis bis coctā cū sale. Itē ad tenasmō/ & renu3 cās. Lactis quoq̄ vbertatem puerperis hoc cibo fieri iudicās. Et purgationem fœminis. Crudus quidē caulis si edatur: partus quoq̄ emortuos pelli. Apollodoros aduersus fungos/venena semen/aut succū bibēdū censet. Philistion opisthoticis succum ex lacte caprino/ cū sale/ & melle. Inuenio & a podagra liberat⁹ edendo eam: decoctq̄ ius bibēdo. Hoc & cardiacis datū: & comitialib⁹ morbis addito sale. Itē splenicis in vino albo p̄ dies. xl. ictericis: necnō & phreneticis radicis crude succū gargarizādū/ bibēdūq̄ demōstrat. Cōtra vero singultus cū coriādro/ & aneto/ & melle/ ac pipe/ & aceto. Illitā quoq̄ prodesse inflammationibus stomachi. Itē serpētū iētibus. Et sordidisylceribus/ ac vetustis: vel ipsa aqua cū hordea/ & farina. Succū & aceto/ vel cū fœnogræco. Sic aliqui & articulis podagris iponūt. Epinyctidas/ ac quicq̄ aliud serpit in corpore iposita leuat: itē repētinas caligiēs. Has et sū mandis ex aceto. Sugillata vero & alios liuores. Pura illita lepras/ & p̄foras cū alumine rotūdo ex aceto. Sic & fluētes capillos retinet. Epicharmius testū: & genitaliū malis hāc vtilissime iponi asserit. Efficat⁹ eādē cū faba trita itē cōuulsis cū ruta. Cōtra ardorē febriū/ & stomachi vitia cū rutæ semine/ & ad sēcūdas. Et muris arnei morsus folijs aridorū farina alterutra parte exinanuit. Ex oibus brassicę ḡnib⁹ suauissima ē & sī Cyma inutilis hētur: difficilis in coquēdo: & renib⁹ cōtraria: illud quoq̄ nō est omittēdū: aquā decoctā ad tot v̄sus laudatā fecere humieffusq̄. Stirpiū brassicę aridos/ cinis iter caustica itelligit. Ad cōrēdicū dolores cū adipe vetusto. At cū lasere/ & aceto inuicē p̄silothei euulsis illit⁹ pilis nasci alios p̄hibet. Bibis & cū oleo subferuefact⁹: vel p̄ se elix⁹ ad cōuulsā/ & rupta int⁹/ lapsūq̄ ex alto. Nulla ergo sunt crimīa brassicę/ imo vero apud eosdē aiā grauitatē facere. Dentib⁹/ & gingiuis nocere: & i ægypto p̄pter amaritudiez nō estur. Siluestris/ siue erratice imenso pl⁹ effect⁹ laudat. Cato: adeo vt aridę quoq̄ farinā i olfatorio collectā/ vel odore t̄m narib⁹ raptovitia eaz/ graueolentiāq̄ sanare affirmer. Hāc alijs petrā vocāt: iūmicissimā vino. quā p̄cipue vitis fugiat. Aut si nō possit fugere moriā. Folia hēt parua: rotūda. lēuia: plātis oleris similior: cādidiōr satiuā/ & hirsutior. Hāc inflatiōib⁹ mederi. Melancholicis quoq̄/ ac vulnerib⁹ recentib⁹ cū melle ita ne soluāt añ diē septimū. Strumis fistulis in aq̄ contritā. Chrysipo auctore. Et alijs cōpescere mala corporis q̄ serpūt nomas vocāt. Itē excrecētia absumere. Cicatrices ad planū reducere. Oris vlcera/ & tōsillas mādūcatā/ & coctā succo gargarizato cū melle tollere. Itē p̄foras/ & lepras veteres ipsius tribus partib⁹ cū duab⁹ aluminis in aceto acris illitis. Epicharm⁹ satis eē eā cōtra canis rabiosi morsū iponi. Melius si cū lasere/ & aceto acris: necari quoq̄ canes ea si de ex carne. Semen ei⁹ tostū auxiliāt cōtra serpētes: fungorūq̄ venena. In tauri s̄guīe folia cocta/ spleneticisq̄ in cibo data/ & cruda illita cū sulphure/ & nitro. p̄sunt. Itē māmaz duriciæ. Radiciū cinis vūe in faucib⁹ tumētī tactu medet. Et parotidas cū melle illitus reprimat. Serpētūz mors⁹ sanat. Viriū brassicæ vñū & magnū argumentū addem⁹: mirabile. Crustę si occupēt int⁹ vasa oīa i qb⁹ aq̄ feruēt in t̄m vt nō sit eas auellere: si brassica in ijs dequoquat abscedunt. Inter siluestres brassicas & lapsana est: pedalis altitudinis: hirsutis folijs: napi simillimis: nisi cādidiōr esset flore. Coquit i cibo. Aluū leniter emollit. Marina brassica vehemētissime ex oibus alui3 ciet. Coq̄ p̄pter acrimoniā cū pingui carne: stomacho inimicissima. Scyllaz in medicina alba est quę masculus: fœminę nigre. Scylla quę candidissima fuerit: vtilissima erit. Huic aridis tunicis direptis qd̄ reliquit3 e vino ē cōfectū suspēditur lino. modicis intervallis. Postea arida frustra in cadum aceti q̄ asprimi pendētia immergunť: ita ne vlla parte vas contingāt. Hoc fit ante solstitiū diebus. xlvij. Gypso deinde oblit⁹ cadus ponit sub tegulis totius diei solē accipiētib⁹. Post eū numerū dierū tollit vas. Scylla eximitur. Acetuz transsūdit. Hoc clariorē oculorū aciem facit. Salutare est stomachi/ laterumq̄ doloribus parū sumptū bini3 diebus. Sed tāta vis est: vt auidius haustū extinctę aiā momēto aliquo speciē p̄beat. Prodest & gingi

Brassicæ suc
c⁹ auditui p
dest.

Aduerte.

Vidide cōtra
lepras.

Mirabile:

Caui Polynii secundae naturalis historie.

uis & dentibus/vel p se commaducata. Tineas/& reliqua ventris animalia pelli ex aceto/ & melle fūpta. Linguae quoq; recēs subiecta pstat ne hydropici sitim sentiāt. Coquit pluribus modis in olla quē cōijciat in clibanū/aut furnū:vel adipe/aut luto illita:aut frustratim in patinis. Et cruda siccat: dein de cōdīf. Coquiturq; in aceto. Tum serpentium iūtib⁹ imponitur. Tosta quoq; purgat:& mediū eius iterum in aqua coquitur. Vfus sic coct⁹ ad hydropicos:vrinam ciendam tribus obolis cum melle/& aceto potē. Item spleneticos/& stomachicos si nō sentiāt vlcus:quibus innatet cibus. Ad tormina regios morbos:tussim veterē cum suspirio. Discutit & ex folijs strumas:quadrinis diebus soluta. Furfures capitis ad vlcera manātia. illita ex oleo cocta. Coq; & in melle cibi gratia: maxie vti coctiones facias. Quid pitha. Sic & iteriora purgat. Rimas pedum sanat in oleo cocta:& mixta resina. Semen ei⁹ lūborū dolori ex descylla cēsu melle imponit. Pythagoras scyllā in limine quoq; ianuē suspēsam malorū medicamētōz itroitu pel lere tradit. Ceterū bulbi ex aceto/& sulphure vulnerib⁹ in facie medent. Per se vero triti neruorū cō tractionē. Et ex vino porrigines. Succum cū melle canū morsibus. Erasistrato placet cum pice. Sāguī nem idem eos sistere tradit illitos cū melle. Allj si e naribus fluat coriandrū/& farinā adijciūt. Theodor⁹/& lichenas ex aceto bulbis curat. Erumpētia in capite cū vino austero/aut ouo. Et bulbos epiphoris idē illinit:& sic lippitudini medet: aq; vitia q̄ sunt in facie eoz rubētes maxie in sole illitis cū melle/& nitro emēdat. Lētiginē cū vino/aut cū cumino coctis. Vulnerib⁹ quoq; mire p̄sunt p se. Aut vt Damiō ex mulso: si qnto die soluāt. Iisdē& auriculas fractas curat:& testū pituitas. In articulorū doloribus miscēt farinā. In vino cocti illititvētri duritiā p̄cordiorū emolliūt. Dyfētericis in vino ex aq; celesti tēpato dant. Ad cōuulsa intus cū silphio pilulis fabae magnitudie. Ad sudorē tūsi illinūt. Neruis vtilis ideo & palyticis dant iuxta in pedibus. Qui sunt ruffi ex his citissime sanāt cū melle/& sale. Venerem maxie magarici stimulat. Hortensij partum cū sapa/aut passo sumpti. Siluestres interaneorū plagas/& vitia cū silphio pilulis deuoratis sedāt. Et satiuorū semen cōtra phalāgia bibitur in vino: ipsi ex aceto illinūtur cōtra serpētium iūsus: semen antiqui bibēdum insaniētibus dabāt. Flos bulborum trit⁹ crurū maculas: varietatesq; igne factas emēdat. Diocles oculos hebetari ab ijs putat. Elisxos assis minus vtilis adijciūt esse:& difficile cōcoq ex vī vniuscuiusq; naturē. Bulbinē grēci vocant herbam paracae folijs: rubicūdo bulbo. Hec traditur vulnerib⁹ mire vtilis dūtaxat recētibus. Bulb⁹ quem vomitorium vocāt ab effectu: folia habet nigra: ceteris longiora.

Vel paruis.
vel porraceis

De asparagis/& corruda/& libyco/& horminio. CA.X.
Tilissimus stomacho cib⁹ (vt traditur) asparagi/cumino qdem addito inflatiōes stomachi coliq; discutit. Vētrē leniter molliunt. Pectoris/& spinæ dolorib⁹/intestinarūq; vitijs p̄sunt. Vno cum coquūtur addito ad lumborum/& renum dolores semen trium obolorum pondere parte cumini bibi. Venerē stimulat. Vrinam cient vtilissime: p̄ter q̄q; vesicā exulcerāt. Radix quoq; plurimorū p̄dicatiōe trita/& in vino albo pota calculos quoq; exturbat. Lumborum/& renum dolores sedat. Quidam ad vuluæ dolorem radicem cum vino dulci propināt. Eadē in aceto de cocta contra elephantiam p̄ficat. Asparago trito cū oleo punctum pungi ab apibus negāt. Siluestres asparagum aliqui corrudā: aliqui libycum vocant: attici horminium. Huius ad supradicta omnia efficacior vis: & cādidiori maior. Regium morbum extenuāt. Veneris causa aquam eorum decoctam bibi iubent ad heminiā. Ad idem/& semen valet cum aneto tritum. Ternis vtrūq; obolis datur. Et ad serpentium iūsus succus decoctus. Radix quoq; miscetur radici marathri iter efficacissima auxilia. Si sanguis per vrinā reddat: semē asparagi/& apij/& cumini ternis obolis in vino cyathis duob⁹ quē Remidiū cō nis diebus Chrysippus dari iubet. Sic & hydropicis cōtrariū esse: quīs vrinā moueat: docet. Itē vō tra sāguis cū neri. Vesicē quoq; nisi coctum aquā. Si canibus detur occidit eos. In vino decoctae radicis succ⁹ si ore vria p̄fluuiū. contineatur dentibus mederi.

De apio/& apiastro:& helioselino:& ore oselino.

CA.XI

Pisces agro/
tates apio re
creantur.

Apiū olifoe
ralibus defū
ctorū sacris
dicatum.

Pio gratia vulgo est. Nanq; ramī largis portionibus per rura innatāt:& in cōdimētis pecu liarem gratiam habent. Prēterea oculis illitum cum melle: ita vt subinde foueātur seruen ti succo decocti: aliq; membrorū. Epiphoris p se tritū/aut cū pane/aut polēta ipositū mire auxilia. Pisces quoq; si agrotēt in piscis apio viridi recteāt. Vex apd eruditos nō aliū eru tū terra i maiore sniārū auctoritate ē. Distiguit sexu. Chrysipp⁹ fōminā eē dicit crispiorib⁹ folijs/& du ris: crasso caule: sapore acri:& feruido. Dionysius marē nigriorē: breuioris radicis: vermiculos gignē tē. Ambo neutrū ad cibos admittendū: imo oīno nephas. Nā id defūdorū epulis feralib⁹ dicatū: ipsi us quoq; visus claritati iimicū. Caule sceminē vermiculos gigni. Ideoq; eos q; ederint steriles cere ma res: fōminasue. In puerijs vero ab eo cibo comitiales fieri. gybera hauriūt. Innocentiorē tñ eē ma rem. Ea q; causa ē ne inter nefastos frutices: dānef. Māmarū duritiā ipositis folijs e molliat. Suauiores

aquas potui iococtū pstat. Succo maxime radicis euz vino lumborū dolores mittigat. Eodē iure istil-
lato grauitatem aurium. Semine vrināciet: menstrua/ac secūdos partus. Et si foueant semie decocto
fugillata reddit color: cum oui albo illitū. Aut ex aqua coctū/potumq; renibus medetur. In frigida
tritum oris vlcerebus. Semen cū vino/vel radix cum veteri vino vesice calculos frangit. Semen datur
ex tribus cyathis ex vino albo. Apiastrū. Higinus quidē mellisophylon appellat. Sed in cōfessa dānā
tione est venenatum in sardinia. Cōtexenda enim sunt omnia ex eodem nomine apud grēcos pendē
tia. Olusatruū quod hippofelinū vocāt aduersa scorpīōibus. Poto semine torminibus interaneis me
detur. Itēq; difficultatibus vrināe semene eius decoctū/ex mulso potum. Radix ei⁹ in vino decocta cal
culos pellit/ & lumborū/ac lateris dolores. Canis rabiosi moribus potū/ & illitum medet. Succ⁹ eius
algentes calefacit potus. Quartum genus ex eodē faciūt aliqui oreofelino frutice/ac palmum alto
recto semine cumino simile. Vrināe/ & menstruis efficax. Heliofelino vis priuata contra araneas. Sed as.
de oreofelino fēminae purgantur e vino.

De petroselinū/ & ocimo.

CA. XII.

Petroselino qdā appellāt in saxis natū. Præcipuū ad vomicas coclearib⁹ binis
succū additi in cyathum marrubij succū: atq; ita aquæ calidæ tribus cyathis. Addidere qdē
buselinū differēs breuitate caulis a satiuo/ & radicis colore ruffo ei⁹dē effectus. Præualere
contra serpētes potū/ & litū. Ocimū quoq; Chrysippus grauiter increpuit. Inutile esse dī
cens: stomacho: vrināe: oculorū quoq; claritati. Præterea infaniaz facere/ & lathargicos/ & iocineris vi
tia. Ideoq; capras id aspnari. In omnibus quoq; fugiēdum censet. Adijciunt quidā tritum siopia la
pide scorpionem gignere. Cōmanducatu/ & in sole positum vermes afferre. Alij vero si eo die ferias
quispiam a scorpione qui ederit ocimum sanari nō posse. Quinimo tradūt aliqui manipulo ocimi cū
canceris. x. marinis/vel fluuiatilibus trito: cōuenire ad eum scorpīōes a pximo oēs. Diodorus in emite
ricis etiam pediculos facere ocimum cibum. Secuta ætas alacriter defēdit. Nā id esse capras. Nec mi
nus q̄ mētā/ & rutam scorpionum terrestrium ictibus/ marinorūq; venenis mederi euz vino addito
aceto exiguo. Vsu quoq; compitum deficiētibus ex aceto odoratu salutarem esse. Item lethargicis/ &
inflammatis refrigerationi: illitū capitis doloribus cū rosaceo: aut myrteo: aut aceto. Itē oculoꝝ epi
phoris impositum ex vino. Stomacho quoq; esse vtile. Inflationes/ & ructum ex aceto dissoluere sum
ptum. Aluum/ sistere impositum. Vrinam clere. Sic & morbo regio/ & hydropicis pdesse etiā coleri
cis. Distillationes eo coli/ & stomachi inhiberi. Ergo ēt coeliaci. Philisto dedit: & coctūz dysentericis:
& cōtra plistoncum. Aliqui & in tenasmo/ & sanguinē excreatibus in vino. Duriciāq; p̄cordiorū illini
tur mammis. Extinguit quoq; lactis puentum. Auribus vtilissimum: infatium p̄cipue cum adipe an
ferino semen tritum/ & haustum naribus sternutamēta: & distillationes capitis quoq; illitum. Vuluas
purgat in cibo ex aceto Verucas mixto ceramento sutorio tollit. Venerem stimulat. Ideoq; & equis
asfinisq; admissuræ tempore ingeritur.

De siluestri ocimo: & eruca: & nasturtio: & ruta.

CA. XIII

Siluestri ocimo vis efficacior ad eadē oia. Peculiaris ad vitia q̄ vomitionibus crebis cōtrahū
tur. Vomiciq; vulgē: cōtraq; bestiarū morsus radix in vino ē efficacissima. Erucæ semē scor
pionum venenis/ & muris aranei medet. Bestiolas oēs innascētes corpori arcet. Vitia cutis i
facie cū melle illitū. Lētigies ex aceto. Cicatrices nigras reducit ad cādorē cū felle bubulo.
Aīūt verbera subituris potū ex vino duriciā quādā cōtra sensus induere: in cōdiēdis obsoniis tāta est
suauitas: vt grēci euzomō appellauerint. Putāt subtrita eruca si fouant oculi: claritatē restitui. Tussis
infantiū sedare. Radix ei⁹ in aqua decocta fracta ossa extrahere. Nā de venere stimulatā dixim⁹ tria
folia siluestri erucæ sinistra manu decerpta/ & trita in qua mulsa si bibātur. Ecōtrario nasturtius vene
rē inhibet. Animū exacuit. Vt diximus duo ei⁹ genera aluū purgat. Detrahit bilem potum in aqua. x.
denariorum pondo. Cū lomento strumis illitum/ optūq; brassica præclare medet. Alterum est nigri
us: qd capitis vitia purgat. Visum clarificat. Cōmotas mētes sedat ex aceto sumptum. Lyenē ex vino
potum/vel cum fico. Tussim ex melle: si quotidie ieiuni summāt. Semen ex vino omnia intestinorum
animalia expellit. Efficacius addito mētastro. Prodest & cōtra suspiria/ & tussim cū origano/ & vino
dulci pectoris doloribus decoctūz in lacte caprino. Panos discutit cum pice: extrahitq; corpori acule
os. Et maculas illitum ex aceto. Cōtra carcinomata adijcitur ouorū albū. Et lyenib⁹ illinitur ex aceto
Infatibus vero e melle vtilissime. Sestius adijcit hoc serpētes fugare: scorpīōibus resistere. Capitis do
lores cōtritum: & alopecias emēdare addito. Sinapi grauitatem aurium trito imposito auribus cum
fico. Dentium dolores infuso in auris succo. Pruriginem/ & vlcera capitis cū adipe anferino. Furicu
los concoquit cū fermēto. Carbūculos ad supputationem perducit: & rumpit. Phagedenas vlcera
expurgat cum melle. Coxēdicibus/ & lumbis cum polēta ex aceto illinitur. Itē Lichnei. Item vnguis
x. ij.

Nota helis
cōtra araneas

Vi hemittit
is: alij empe
ricis.

vel cōtra pli
stonicus.

vē. atramēto

Ocimi mira
vis.

Nota.

Caſſi Plinii ſecundī naturalis hiſtorie.

bus ſcabris. Quippe natura eius cauſtica eſt. Optimum aut̃ babylonium. Silueſtri vero ad omnia ea effectus maior. In p̃cipuis aut̃ medicaminibus ruta eſt. Latoria ſatiue folia. Rami fruticofiores. Silueſtris horrida effectus eſt: & ad omnia acrlor. Succus exprimitur tuſa ea / & aſpera modice aqua. Et in vthaliacmū. pyxide cypria aſſeruaf. Hic copioſior datus veneni noxiā obtinet. Macedonia maxime iuxta flumē anacimū. Mirūq; cicutę ſucco extinguitur: adeo etiā venenōrū venena ſunt. Quādo cicutę ſuccus prodeſt manibus colligentium rutam. Ceterū inter prima immiſcetur antidotis p̃cipueq; galacię. Quęcūq; aut̃ ruta aut per ſe / aut p̃ antidoto valet folijs tritis & ex vino ſumptis. Contra aconitū maxime / & viſcum. Itē fūgos ſiue in potu detur: ſiue in cibo. Simili modo cōtra ſerpētium ictus: vtpote cū muſtellę dimicaturę cū iſs rutā pri⁹ edēdo ſe muniāt. Sy valēt & cōtra ſcorpionū ictus: & araneo rum: apū crabronū veſparū aculeos. Et cantaridas: ac ſalamādras: canisue rabioſi morſus: acetabulī menſura ſi ſuccus e vino bibitur. Et folia trita / vel cōmāducata iponūtur cū melle / & ſale / vel cū aceto & pice decocta. Succo vero pūctos / aut etiā habētes negāt feriri ab iſs maleficijs. Serpēteſq; ſi vraf ru tanidorem fugere. Efficaciſſima tñ eſt ſilueſtris radix cū vino ſūptā. Eandē adiciūt efficaciorē eſſe ſub diuo potā. Pythagoras & in hac marē minoribus: herbaceiq; coloris folijs a ſcēmina diſcreuit: ēt latioribus folijs / & colore. Idēq; oculis noxiā putauit falſo: qm̃ ſculptores / & p̃ctores hoc cibo vtunt̃ oculorū cauſa. Cum pane quoq; / vel naſturtio ſatiue / atq; ſilueſtris p̃pter viſum. Vt aut̃ multi: ſucco eius cum melle attico iuncti diſcuſſerūt caligines: vel cum lacte mulieres puerū enixe: vel puro ſucco angulis oculorū tactis. Epiphoras cū polēta ipoſita. Lenit aut̃ capitis dolores pota cū vino / aut cum aceto: & roſaceo illita. Si vero ſint cephalēa: cū farina hordeacea / vel aceto. Eadē cruditates diſcutit: mox iſlatiōes: dolores ſtomachi veteres. Vuluas apit. Corrigitq; cōuerſas illita in melle toto vētre / & pectore. Hidropicis cū ficu / & decocta ad dimidiās partes / potaq; ex vino. Sic bibi / & ad pectoris dolores: lateſūq; / & lūborū. Tuſſes: ſuſpiria: pulmonū: iocinerū: renū vitia: horrores frigidos. Ad crapulę grauedines. Decoquūt folia poturis. Et in cibo / vel cruda / vel decocta cōditaue. p̃deſt. Itē torminibus in hyſopo decocta. Et cū vino. Sic & ſanguinē ſiſtit iteriorē: & nariū indita. Sic & collutis dētibus p̃deſt. Auribus quoq; in dolore ſuccus infundit̃: cuſtodito vt dixim⁹ mō. E ſilueſtri vero cōtra tarditātē / & ſonitū cū roſaceo / vel cū laureo oleo / aut cumino / & melle. Succus & phreneticis ex aceto trite iſtillat̃ in t̃pā / & cerebrū. Adiecerūt aliqui / & ſerpillū / & laurū illinētes capita / & colla. Dederunt & lethargicis ex aceto olfaciēdum. Dederūt & comitialibus bibendū decoctę ſuccū in cyathis quattuor ante aceſſiones quę frigus intolerabile eſt. Alſioſiq; cruda dari in cibo. Vrinā quoq; vel cruentā pellit. Fcēminę etiā purgatiōes: ſecūdaſq; ēt emortuos partus: vt Hippocrati videt̃: ex vino dulci nigro pota. Itaq; illitā / & vuluas: cā etiā ſuffire iubet. Diocles / & cardiacis iponit ex aceto / & melle cū farina hordeacea. Et cōtra ileū decocta farina in oleo / ac vellerib⁹ collecta. Multi vero & cōtra purulentas excretionē ſiccę drachmas duas ſulphuris / vnā & dimidiā ſumi cenſent. Et cōtra cruētā ramos tres in vino decoctos. Daſ & dyſentericis cū caſeo in vino contrita. Dederunt & cum bitumine iſfrictā potioni p̃pter anhelitū. Ex alto lapſis ſeminis tres vncias: olei: libra: viniq; ſextario illinitr. Cum oleo coctis folijs partibus / quas frigus aduſſerit. Si vrinam mouet (vt Hippocrati videt̃) mirum eſt quosdam dare velut inhibentē potui cōtra incōtinētiā vrinę. Pforas / & lepras cū melle / & alumie illita emēdat. Itē vitiligies / vel rugas: ſtruma / & ſimilia cū hircinio / & adipe ſuillo / ac taurino ſeuo. I gnē ſacrum ex aceto / & oleo: vel pſimythio. Carbūculum ex aceto. Nonnulli laſerpitiū vna illini iubēt: ſine quo epinyctidas puſtillas curāt. Imponūt & māmīs turgentibus decoctam: & pituitę eruptionibus cū cæra. Teſtiuz vero epiphoris cum ramis laurę teneris: adeo peculiari in viſceribus his effectū: vt ſilueſtri ruta cum axungia veteri illitos ramices ſanari p̃dant. Fracta quoq; membra ſemine trito cū cæra ipoſito. Radix rutę ſanguinē oculis ſuffuſuz: & in toto corpore cicatrices / aut maculas illita emēdat. Ex reliquis quoq; q̃ tradūtur: mirū eſt: cum feruentē rutę naturā eſſe cōueniat. Fasciculę eius in roſaceo decoctū addita vncia aloes punctis ſudorē reprimere. Itēq; gñationes ipeſiri hoc cibo. Ideo profluuiū genitali daſ: & venerem crebro p̃ ſomnia imaginātib⁹. P̃cauendum eſt grauidis abſtineat̃ aut hoc cibo. Necari em̃ partus iuenio. Eadē ex oībus ſatis quadrupedū quoq; morbis in maxio vſu eſt: ſiue difficile ſpirātibus: ſiue contra maleficiorum animalium ictus infuſa per nares ex vino: aut ſi ſanguisugam exhauserit: ex aceto: & quocūq; in ſimili morborum genere: vt in homine temperato.

Mētaſtrum.
Pulegium.

De mentaſtro: & menta: & pulegio: & nepeta: & de cumino. CA. XIII.
Mentaſtrū ſilueſtris mēta eſt differens ſpecie foliorū quaſi figura ocimi: pulegijs colore. Propter quod quidam ſilueſtre pulegiū vocāt. Iſs cōmanducatis / & impoſitis ſanari elephantiā ſicut magni Pōpeijs ætate fortuito cuiusdā expimēto p̃pter putorē in facie illita cōptū eſt. Eadem illinūtur: bibunturq; aduerſus ſcolopēdras: & ſerpētium ictus: & drachmis duabus in vinicyathis duobus. Aduerſus ſcorpionez ictus cum ſale / oleo / & aceto: Itē aduerſus ſcolopēdras ius decoctū

Aduersusq; omnia venena seruatur folia arida ad farinae modū. Substratū vel accēfū fugat scorpiōes. Potum foeminas purgat a partu: sed partus necat. Ortopnoicis: torminib⁹ colericis efficacissimē. Ite⁹ lumbis. Podagris impositū. Succus naribus verminosis instillat. In regio morbo bibi⁹. Strumis illini⁹ Oia veneris inhibet. Tineas pellit ex aceto potū. Cōtra pruriginē ex aceto ifundit capiti in sole. Mē⁹ tae ipsius odor animum excitat: & sapor auiditatem in cibis. ideo in māmārū mixtura familiares ipse accessere: vt coire/densareq; lac nō patiant. Quare lactis potiōib⁹ addit. ne hui⁹ coagulati potu strā gulent. Data in aqua/ & mulso eadem vi resistere: & generationi creditur: cohibēdo genitalia dēfari Aequē maribus/ ac foeminis sistit sanguinē: & purgatiōes foeminae inhibet. Cum amylo ex aqua pota cōliacōe imperus. Syration/ & vomicas vuluē curauit: ille & iocinerū vitia ternis obolis ex mulso datis: item sanguinem excreātibus in sorbitionem. Vlcera in capite infātium mire sanat. Arterias humidas siccāt. Siccas astringit. Pituitas corruptas purgat i mulso/ & aqua. Voci succ⁹ sub certamievti lis duntaxat: et qui gargarizat vua tumente adiecta ruta/ & coriādro ex lacte. Vtilis & cōtra tonsillas cum alumine Linguae aspae cū melle. Et cōuulsa intus p se vitijsq; pulmonis. Singultus / & vomitiōes sistit cum succo granati: vt Democritus mōstrat. Recētis succus narium vitia. Spiritus obductos emē dat. Ipsa trita choleras in aceto quidem pota. Sanguinis fluctiones intus. Iletim etiā imposita cū polenta: & si māmē tendant. Illini⁹ & tēporibus in capitis dolore. Sumitur & cōtra scolopēdras / & scorpiōes marinos/ & ad serpētes. Epiphoris illini⁹: & omnibus in capite eruptionib⁹. Itē sedis vitijs. Impetigines quoq; vel si teneātur tantum phibet. Auribus cū mulso instillatur. Aiūt & lyeni mederi eā in horto gustatam ita vt vellat: si is q momorderit dicat se lyeni mederi p dies nouem. Aridae quoq; farineae tribus digytis apphensam/ & stomachi dolorem sedare in aqua: & similiter aspsa in potionē vētris animalia expellere. Magna societas cum hac ad recreādos defectos animo pulegio cū furculis suis in ampulas vitreasq; aceti vtriusq; deiectis. Qua de causa dignior e pulegio coronavertigini q̄e rosis cubiculis nostris pñitiata est. Nā & capitis dolores imposita dici⁹ leuare. Quin & olfatu capita tueri contra frigōe/ & aestusq; iniuriā: & ab siti tradit. Neq; aestuare eos qui duos e pulegio furculos ipositos auribus in sole habeant. Illini⁹ etiam in doloribus cū polenta/ & aceto Foemina efficacior. Est autem haec flore purpureo. Mas cādidum habet. Nauseas cū sale/ & polēta in frigida aqua pota inhibet. Sic & pectoris/ ac ventris dolorē. Stomachi autem ex aqua iteraciōes sistit: & vomitiones cū aceto alui⁹ soluit sale adiecto in polenta. Intestinorū vitia melle decocta/ & nitro sanat. Vrinā pellit ex vino: & si amineū sit: & calculos/ & iteriores oēs dolores. Ex melle/ & aceto sedat mēstrua: & secūdas. Vuluas cōuerfas corrigit. Defūctos partus ei⁹ cit. Semen obtumescētibus olfatu admouetur. Comitilib⁹ in aceto cyati mensura datur. Si aquae insalubres bibendē sunt: tritū aspgitur. Salsitudines corporis si cū vino tradatur minuit. Neruorū cā / & in cōtractione cum sale / & aceto / & mello cōfricatur epistotono Imbibitur ad serpētium ictus decoctum. Ad scorpionū in vino tritum: maxime quod in siccis nascit. Ad oris exulceratiōes: ad tussim efficax habet. Flos recētis incensus pulices necat odore. Xenocrates pulegis ramum lana inuolutum in tertianis ante accessiōē olfactandum dari: aut stragulis subijci: & ita collocari egrum inter remedia tradit. Siluestri ad eadem vis efficacior est: quod simile est origano minoribus folijs q̄ satium: & a quibusdam dictam: us vocatur. Gustatum a pecore/ caprisq; balatum concitat. Vnde quidam grēci litteras mutātes blechon vocauerunt. Natura tam feruens est: vt illitas partes exulceret. Tussi inter frictiones fricari ante balnea couenit: & ante accessiōum horrorem cōuulsis & torminibus. Podagris mire prodest. Epaticis cum melle/ & sale bibēdum datur. Pulmonum vitia execrabilia facit. Ad lyenem cum sale vtile est: & vesicē / & suspirijs/ & inflationibus decoctū succo aequaliter: & vuluas corrigit: & contra scolopēdrā terrestrem/ vel marinā. Item scorpiōes Priuatimue valet cōtra omnem morsum. Radix contra incrementa vlcera recens potētissima. Arida vero cicatricibus decorem affert. Item pulegio est nepetae societas. Decocta em in aqua ad tertias discutunt frigora. Mulierumq; mēstruis profunt. Et aestate sedāt calores. Nepeta quoq; vires cōtra serpentes habet. Fumum ex ea/ nidoremq; fugiūt: q̄ & substernere in metu obdormituris vtile est. Tusa egilopis imponitur: & capitis doloribus recēs cum tertia parte panis tēperata aceto illinitur. Succus eius instillatus naribus supinis: pfluuium sanguinis sistit. Item radix cum myrti semine in passo tepido gargarizata anginis medetur. Cuminū siluestre est p̄tenuē quaternis aut quinis folijs veluti seratis. Et in satiuo magnus vsus in stomachi p̄cipue remedijs. Discutit pituitas/ & inflationes. Tritum/ & cum pane sumptum/ vel potus ex aqua/ vinoq; tormina quoq; & intestinorū dolores. Verū tamen omnem palorem bibētibus gignit. Ita certe ferunt. Portij Latronis clari inter magistros dicēdi ad sectores similitudinem coloris studijs contra aemulos inuitatos: & paulo ante iulium Vindicem assertorem illum a Nerone libertatis captatione testamētis sic lenocinatū. Narium sanguinē pastillis inditum: vel ex aceto recēs sistit. Et oculorum epiphoris p se impositum tumētibus cum melle pdest

x. liij.

Metē odor
anim excitat.

Vel illa.

Corona e pu
legio ad qd
prodest.

vel itez rosio
nes.

Vel vino nio
gro.

Pulegiū bala
tū cōcitāt.
vī i pfrictiōe

vī assertores.

Caſſ Polynii ſecundi naturalis hiſtorie.

infantibus imponi in ventre ſatis eſt. Morbo regio in vino albo a balneis datur.

¶ De cumino ethiopico/ & de capari/ & de liguſtico/ ſiue panace. CA. XV.

Ethiopicū maxime in poſca illiniſ eū melle. Africano priuatim vrine in cōtinētiā cohiberi putent. Satiū datur: ad iocineris vitia toſtū tritū in aceto. Itē ad vertiginē. Iſs vero quos acriore vi vrina mordeat in dulci tritū vino: ad vuluæ vitia in vino. pterq; ipſiſ vellere folijs teſtium tumoribus toſtū/ tritūq; cū melle/ aut roſaceo/ & cæra. Silueſtre ad omnia eadem efficacius. Præterea ad ſerpētes cum oleo: ad ſcorpiones: ad ſcolpēdras. Siſtit & vomitionē nauſeaſq; ex vino: quārum apprehenderint tres digyti. Propter colū qđ bibitur. Illinitumq; vel penicillis feruens: vel aſtringiſ faſcijs. Strāgulationes vuluæ potum in vino apitribus drachmis in tribus cyathis vini. Auribus inſtillaſ ad ſonitū/ atq; tinnitus cū ſeuo vitulino/ vel melle. Sugillatis illinitur cum melle/ & vya paſſa: & aceto. Lentigini nigræ ex aceto. Eſt cumino ſimillimū: quod græci vocant ammi. Quidam vero ethiopicum cuminum id eſſe exiſtimāt. Hippocrates regiū appellat: videlicet qđ efficacius in ægypto iudicauit. Pleriq; alterius naturę in totum putāt: qm̄ ſic exilius: & cādidius. ſimilis autē & huic vſus. Nā & panibus alexandrinis ſubigiſ: & cum alimentis interponiſ. Inſtatiōes & tormina diſcutit. Vrinā & mēſtrua ciet. Sugillata / & oculorū epiphoras mitigat. Cū linifemīe ſcorpionū iſtus in vino potum drachmis duabus. Priuatimq; ceraſtratū cū pari portiōe myrrhæ. Colorē quoq; bibētium ſiſtiter mutat in palorē. Suffitum cum vya paſſa: aut reſina vuluas purgat. Tradūt ſacilius concipe eas: qđ odorātur id p coitus. De capari ſatis diximus inter pegrinos frutices. Nō vtendū trāſ marino. Innocētius italicū eſt. Ferunt eos: qui quotidie id edūt paralyſi nō piclitari: nec lyenis doloribus. Radix eius vitiligines albas tollit: ſi trite in ſole fricent. Spleneticiſ pdeſt in vino pota. Radicis cortex duabus drachmis dēpto balnearū vſu. Ferūtq; trigintaquē diebus p vrinā/ & aluū totū lyenē emitti. Bibiſ i lūborū doloribus/ ac paralyſi. Dentiū dolores ſedat tritū ex aceto ſemē decoctū vel māducata radix. Inſundiſ aurīū dolori decoctū oleo. Vlcerā qđ phagedenas vocāt folia: & radix recēs cū melle ſanāt. Sic & ſtrumæ diſcutit radix. Parotidas vermiculoſq; cocta in aqua. Iocineris quoq; malis medeſ. Dāt & ad tineas i aceto/ & melle. Oris exulceratiōes in aceto decocta tollit. Stomacho iutiles eſſe iter auctores cōuenit. Liguſticū aliqui panacē vocāt: Stomacho vtile ē. Itē cōuulſionibus/ & inſtatiōibus. Sunt & qđā qui cunilā bubulā appellauerūt vti diximus falſo.

¶ De cunila: origano: cunilagine: cunila molli: libanotide. CA. XVI.

Cunilæ pter ſatiuam plura ſunt in medicina genera. Quę bubula appellat: ſemē pulegijs habet. vtile ad vulnē cōmāducatū/ ipſiſtūq; vt quito poſt die ſoluat. Cōtra ſerpētes quoq; in vino bibiſ: ac tritus plage imponiſ. Vulnē ab iſs facta pſricaſ. Itē teſtudinē cū ſerpentibus pugnaturæ hac ſe muniūt. Quidāq; in hūc vſum panacem vocāt. Sedat & tumores: & viriliū mala: ſicca vel folijs tritis in omni vſu mire cōgruēs ex vino. Eſt alia cunilia gallinacea appellata a noſtris: a græcis origanū heracleoticū. Prodeſt oculis trita addito ſale. Tuſſim quoq; emendat/ & iocinerum vitia. Laterū dolores cum farina/ oleo/ & aceto in ſorbitionem tēpata. Pręcipue vero ſerpentium morſus. Tertium genus eſt eius: quę a græcis maſcula a noſtris cunilago vocatur: odoris ſœdi: radicis lignoſę: folio aſpo. Vires eius vehementiſſimas in omnibus iſs generibus earū tradūt. Maſnipo quoq; eius adiecto omnes etiā a tota domo blattas cōuenire ad eam. Priuatim aduerſus ſcorpiones ex poſca pollere. Tribus folijs ex oleo peruncto homine fugari ſerpētes. E contrario quę molliſ vocat: piloliſoribus folijs/ ac ramis/ & aculeatis. Trita mellis odorē habet digytis tactu eius coherētibus. Altera thuris qđ libanotidē appellamus. Medetur vtraq; cōtra ſerpētes ex vino/ vel aceto. Pulices etiam cōtritæ cū aqua ſparſę necāt. Satiua quoq; ſuos vſus habet. Succus eius cum roſaceo auris iuuat. Ipſa ad iſtos bibitur. Fit & ex ea mōtana ſerpillo ſimilis: efficac cōtra ſerpētes. Vrinā mouet. Purgat/ & a partu mulieres. Concoctionē mire adiuuat: & ad cibos auiditatē. Vtraq; vel i cruditate ieiunijs in portiōe aſpa. Luxatis quoq; vtilis. Cōtra veſparū/ & ſimiles iſtus ex farina hordeacea & poſca vtiliſſima. Libanotidis alia genera ſuis dicētur locis.

¶ De pipiti/ & origano: & oniti: praſio: & tragorigano & heraclio & lepidio: & de gith: ſiue melatio: & anifo. CA. XVII.

Pipitis qđ & ſiliqualtrū appellam: cōtra morbos comitiales bibiſ Caſtore taliter demōſtrāte. Caule rubro/ & lōgo: dēſis geniculis: folijs lauri: ſemē albo: tenui guſtu pipis. Vtilis gīgiſ uis: dētib: oris ſuauitati: & ruſtib. Origanū qđ in ſapore cunilā emulat (vt diximus) plura gña in medicina habet: & onitin/ vel praſion appellat: nō diſſimile hyſopo. Priuatim ei vſus cōtra torſiones ſtomachi in tepida aq; & cruditates. Cōtra araneos: ſcorpionēſq; i vino albo. Luxata/ & icuſſa in aceto/ & oleo/ & lana. Tragoriganō ſimilis ē ſerpillo ſilueſtri Vrinā ciet. Tumores diſcutit cōtra viſcū potū/ vipeq; iſtū efficaciffimū: ſtomacho acida ruſtati: & pcordijs. Tuſſientib: quoq; cū melle dat: &

cuminū ethi.
incōtinētiā
arctet.

Aduerte.

Plura cunilę
genera.

Pipitis ſuccus
cōtra morbū
valēs comiti
alem.

pleureticis: & pipneumonicis. Heracliu quoq; tria genera habet nigrius latioribus folijs glutinosum
 Alter exilioribus/mollibusq; sanfuco nō dissimile: quod aliqui pralion vocare malunt. Tertiū est in- Tria genera
 ter hæc medium minus q̄ cætera efficax. Optimū aut̄ creticū. Nā & iucūde olet. Proximū smyrneum.
 Deinde heracleoticum ad potum vtilius: qđ othiminuocāt. Cōmunis aut̄ vsus serpentes fugare pcul
 sis esui dare decoctū potu vrinam ciere Ruptis cōuulsis mederi cū panacis radice. Hidropicis cum fi
 co/aut cum hyfopo acetabuli mēsuris decoctū ad sexā. Item scabiem pruriginē pforas in decessione Vli descēfio
 balnearū. Succus auribus infunditur cū lacte mulieris. Tōsillis quoq; & vuis medetur. Capitis vlceri- ne.
 bus. Venena opij/ & gypsi extinguit decoctū: fit cū sinere/ & vino bibitur. Aluū mollit acetabuli mēsu
 ra. Sugillatis illinitur. Itē dentiū dolori: quibus etiā & cādorē facit cum melle & nitro. Sanguinē nari
 um suffit. Ad parotidas decoquitur cum hordeacea farina. Ad arterias asp̄as cum galla/ & melle teri
 tur. Ad lienem folia cum melle/ & sale. Crassiores pituitas & nigras extenuat coctum cū aceto/ & sale
 sumptum paulatim. Regio morbo tritū cū oleo/ & nares infunditur. Lassi pūguntur ex eo: ita vt nevē
 ter attingatur. Epinyctidas cū pice sanat. Furunculos apit cū fico trita. Strumas cum oleo/ & aceto &
 farina hordeacea. Lateris dolores cū fico illitū. Fluxiones sanguinis in genitalibus tufum ex aceto il
 litum. Reliquias purgationū a partu. Lepidium inter vrētia intelligitur. Sic & in facie cutē emēdat ex
 ulcerādo: vt tamen cæra/ & rosaceo facile sanetur. Sic lepras/ & pforas: & cicatricū vlcerā. Tradūt ido
 lore dentium adalligatus brachio qua doleat: cōpescere dolorem. Gith ex græcis alij melāthion: alij
 melaspmō vocāt. Optimum q̄ excitatissimi odoris & q̄ nigerrimū. Medetur serpētū plagis/ & scor
 pionum. Illini ex aceto/ & melle repio. Incensoq; serpētes fugari. Bibitur drachma vna cōtra araneos
 Distillationem narium discutit tufum in lintheolo olfactum. Capitis dolores illitum ex aceto/ & infu
 sum naribus Cum mirino oculorū epiphoras/ & tumores. Dentiū dolores coctū cū aceto. Vlcerā oris
 tritum/aut cōmāducatum. Item lepras/ & lentigines ex aceto. Difficultates spirādī addito vino potū
 Duricias/tumoresq; veteres/ & suppurationes illitum. Lac malierū auget cōtinuis diebus sumptum.
 Colligit succus eius: vt hyōscyami. Similiter largius ventum est: quod miremur: cū semen gratissimē
 panes etiam cōdiat. Oculos quoq; purgat. Vrinā/ & menstrua ciēt. Quinimo lintheolo illigatis tantū
 granis. xxx. secundas trahi repio. Aiunt/ & clauis in pedibus mederi tritū in vrina. Culices suffitu ne
 care: item musca a. Et anisum aduersus scorpiones ex vino bibitur: a Pythagora inter pauca laudatū
 siue crudum/ siue decoctum: item viride/ aridūue oibus q̄ cōdiuntur: q̄q; intingūtur desideratū. Panis Attende/ pvi
 etiā crustis inferioribus subditū. Saccis quoq; addit. Cū amaris nucibus vina cōmendat. Quin ipsum tando oris fe
 oris halitū iucundiorē facit. Fētorēq; tollit manducatū matutinis cū smyrneo/ & melle exiguo. Mox tore.
 vino collutū vultū iuniorē pstat: isomnia leuat suspēsū in puluino: vt dormiētes olfaciāt. Appetētiā
 ciborū pstat: qñ id quoq; inter artificia deliciæ fecere: ex quo labor desijt cibos pscere. Ob has cau
 sas qđ anicetū id vocauere. Laudatissimū est creticū. Proximū egyptiū. Hoc ligustici vicē pstat i cō
 dimentis. Dolores capitis leuigat suffitū narib⁹. Epiphoris oculorū radicē eius tusa iponit i olas: ipsū
 cū croco pari mō/ & vino: & p se tritū cū polēta ad magnas fluxiones: extrahēdaq; si quæ in oculis in
 ciderint. Nariū quoq; cardines cōsumit illitū ex aqua. Sedat anginas cum melle/ & hyfopo ex aceto
 gargarizatū. Auribus infundit cum rosaceo. Thoracis pituitas purgat tostū: cū melle sumptum meli
 us. Cum acetabulo anisi nuces amaras. l. purgatas tere in melle ad tussim. Facillime vero anisi drach
 mæ tres papaueris duę miscētur melle ad fabę magnitudinem: & ternis dieb⁹ sūmunf. Prēpitu aut̄
 ructus. Ideo inflatiōibus stomachi/ & itestinoz torminib⁹/ & coeliacis medetur. Singultus: & olfactus
 decoctum potūq; ihibet. Folijs decoctis digerit cruditates foccus decocti: ipsum cū apio olfatū ster
 nutamēta ihibet. Potū somnū concitat. Calculos pellit. Vomitiones cohibet. & p̄cordiorū tumorū
 & pectorē vitijs. Neruis quoq; quibus succinctū est corpus vtilissimum. Prodest eius capitis dolorib⁹
 instillati succum cū oleo decocti. Non aliud vtilius vētri/ & itestinis putāt: ideo dysentericis/ & tenas
 mis datur tostū. Aliq; addunt & opium pilulis in die ternis lupini magnitudine: ne & i vini cyathō di
 lutis. Dieuches/ & ad lumboz dolores succo vsus est. Semē hydropicis/ & coeliacis dedit tritū cū mē
 ta. Vex & radicē ad renes. Darion herbarius parturiētibus eo caraplasma imposuit cum Apio. Item Mira vis:
 vuluaz dolori. Deditq; bibēdum cū aneto parturiētibus. Phreneticis quoq; illinūt recēs cum polēta.
 Sic & infantibus comitialē vitiū/ aut cōtractiōes sentiētib⁹. Pythagoras qđ nō corpori vitio comitia
 li in manu hñtes. Ideoq; q̄ plurimum domi ferendum. Parere quoq; facilius olfantes. Et statim a par
 tu dādum potui polēta aspa. Sosimenes cōtra om̄s duricias ex aceto vsus est. Eo & cōtra lassitudines
 in oleo de quoq; addito nitro. Semē eis poto lassitudis auxiliū viatorib⁹ spopōdit. Heraclides ad
 inflationes stomachi semē tribus digytis cum castorei obolis duob⁹ ex mulso dedit. Similiter ad veri
 tris: aut intestinorū inflatiōes. Et ortopnoicis qđ ternis digytis phenderit feminis: tantundem hyo
 scyami cū lacte asinino. Multi vomituris acetabula eius/ & folia lauri decē trita i aqua bibēda iter coē
 x iiii.

Caui Polynii secundi naturalis historie.

nam suadent. Strangulationes vuluæ si manducant: & linat calidū: vel si bibat cum castoreo in aceto & melle sedat. Vertigines a partu cum foemina cucumeris: & lini pari mēsurā trinū digytorum / vini albi tribus cyathis discutit. Cleopolemus ad quartanas trinis digytis seminis anisi: & feniculi vus est in aceto: & mellis cyatho vno. Lenit articulares morbos cum amaris nucibus illinitum. Sunt & q aspi dum venenis aduersari naturā eius putent. Vrinam ciet. Sitim cohibet. Venerem stimulat. Cum vino sudorem leniter pstat. Vestes quoq a tineis defēdit. Efficatius semp reces: & quonigrius. Stomacho tamen inutile est: pter q inflato.

De aneto: & sagapenio: & de papauere albo: & nigro: & quō succus herbarum colligendus est: & de opio.

CA. XVIII.

Anetū ructū
cōcitans.

vel succus.

Aduerte de
licinio. Ce.

vel modus ē

vel pustulas,

Netum quoq ructus vomit: & tormia sedat. Aluum fistit. Epiphoris radices illinunt ex aqua / vel vino. Singultus cohibet semen feruēs olfatum. Sumptus ex aqua sedat cruditates Cinis eius yuā in faucib⁹ leuat. Oculos in geniturā hebetat: sacopeniū qd apd nos gignit i trāsmarino alienat. Illud. n. ammoniaci lachrymē simile sagapenion vocat. Prodest laterū & pectoris dolorib⁹: cōuulsis: tussibus veterib⁹: execrationibusq: p̄cordiorū tumorib⁹. Sanat & vertigines: tremulos: opisthotonicos: lyenes: lumbos: p̄ficiōes. Datur & olfa adūm ex aceto in strāgula tu vuluæ. Ceteris & potu datur: & cū oleo infricat. Prodest & cōtra mala medicamēta. Papaueris satui dixim⁹ gñā: & spōte nascētis alia p̄misim⁹. Sed satiui albi calix ipse terit: & bibi somni cā. Semē elephātis medet. E nigro papauere sapor gignitur scabo inciso: vt Diagoras suadet cū turgescit: vt iolas cum deflorescit hora diei sereni: hoc est cum ros in eo exaruerit. Incidi iubet sub capite: & calice Nec in alio genere ipsum inciditur caput. Succ⁹ & hic et herbē cuiusq lana excipitur. Aut si exigū est: vngue pollicis: aut lactucis: et postero die magis qd inatuit. Papaueris vero largus densatur: et in pastillos tritus: in ymbra siccatur nō vi sopori fera mō: verum si copiosior hauriat: etiam mortifera p̄ somnū opion vocant. Sic scimus interēptum Licini⁹ Cecinnæ p̄torij viri patrem in hispania baiulū cum valitudo impatibilis odiū vitæ fecisset. Item plērosq alios. Qua de causa magna cōcertatio extitit. Diagoras: & Erasistratus in totum dānauere: & vt mortifera infundi vetātes. Præterea qm̄ visui noceret. Addidit Andreas: ideo nō p̄tinus excecari: eo qm̄ adulteratur alexandriæ. Sed postea vsus eius non improbat⁹ est medicamento nobili: quod diaconion vocant. Semine quoq eius trito in pastillos e lacte vtunt⁹ ad somnium. Item ad capitis dolores cum rosaceo. Cum his aurium dolori infusilatum. Podagris illinitur cū lacte mulierū. Sic & folijs ipsi vtuntur ad sacros ignes. Item vulnera cū aceto. Et tñ damnauerim collyrijs addi. Multoq magis quas vocāt laxipyretas: quasq pepticas & celiacas. Nigrum tamē in celiacis vino datur. Satiuum omne magis rotundat capita. At siluestri lō gum / ac pusillum: & ad omnes effectus valētius. De quo quī: & bibi cōtra vigilias: eademq aqua fouet ora. Optimus in siccis: & vbi raro pluit. Cum capita ipsa: & folia decoquunt: succus: meconij vo catur: multum opio ignauior. Expimentum opij est primū in odore. Sinceron em̄ p̄peti non mos est. Dein in lucernis: vt pura luceat flāma: aut extinctū demum oleat. Quæ in fucato nō eueniūt. Accēditur quoq difficilior: & crebro extinguitur. Est sinceri expimentū & in aqua: quia nebula innarat. Fīcū in posca coit: sed maxime mirum æstiuo sole dephēdi: sincerum em̄ sudat: & se diluit: donec succo recenti simile fiat. Mnesides optime seruari putat hyoscyami semine adiecto. Alij in faba.

De empraetico: & ceratico: & glaucio: siue paralio: & heraclio siue aphro: & de diacodio: & tychymalo.

CA. XIX

Attende.

Inter satia est & siluestria medium genus: quod nisi in aruis esset sponte nasceretur. Rhia vocauimus: & erraticum. Quidam id decerptum protinus cum toto calice mādūt. Aluū exinaniunt capita quinq decocta in vini tribus heminis: pota somnum faciunt: siluestriū vnū gñs ceratitin vocat: nigrū: cubitali altitudie: radice crasse: & corticosa: caliculo inflexo vt cornicula. Folia minora: & tenuiora q ceteris siluestribus semē exile. Tēpestiuū ē messibus. Aluū purgat dimidio acetabulo in mulso. Folia trita cū oleo argēmas iumentorū sanant. Radix acetabuli mensura cocta in duob⁹ sextarijs ad dimidias datur ad lumborū vitia: & iocineris. Carbūculis medetur ex melle folia. Quidam hoc genus glaution vocant: alij paralion. Nascit em̄ in afflatu maris: aut nitroso loco. Alterū est in siluestribus generibus heraclion vocat ab alijs aphron. Folijs si pcul intuearis speciem passerum p̄sentibus: radice in summa terrē cute: foemina spumeo. Ex hoc lina splēdorez trahunt æstate. Tūditur in pila comitalibus morbis acetabuli mensura seminis in vino albo: vomitiones enim facit. Medicamento qd diacodion: & asteriace vocat vtilissimū. Fit aut huius papaueris aut cuiuscūq siluestris capitibus. cxx. in aquæ celestis sextarijs tribus biduo maceris: in eademq decoctis: deinde siccatis: iterūq cū melle decoctis ad dimidias ptes vapore tenui. Addidere postea drachmas senas croci: hyppocistidis: thuris: acicē: & passi cratici sextarium: Hac ostentatiōe simplex qdes

& antiqua illa salubritas papauere & melle cōstat. Tertiū gen⁹ est rithymalon: mecona vocāt: alijs archalion: folio leui: albo: capite: magnitudinis fabæ. Colligit vna florēte. Siccat i vmbra. Semē potum purgat aluum dimidio acetabulo in mulso. Cuiuscūq; autem papaueris caput viride vel siccat illitum epiphoras oculorum lenit. Opium ex vino miraculo si p̄tinus detur scorpionum iētib⁹ resistit. Aliqui hoc tantum nigro tribuunt: si capita eius vel folia terantur.

¶ De portulaca siue peplio: & coriandro & de attriplici.

CA. XX.

Vel presterū.

Est & portulaca quā peplion vocāt: nō multus satiuā efficacior. Cuius memorabiles v̄stra duntur. Sagittarū venena & serpentū hemorroidum & p̄sigrum restringi: p̄ cibo sumpta & plagis imposita extrahit. Itē hyoscyamo potō e passioq; expresso succo. Cū ipsa nō est: semē ei⁹ simili effectū pdest. Resistit & aquarū vitijs: capitis dolori: vlcerebusq; i vino tūta & imposita. Reliqua vlcera cōmanducata cū melle sanāt. Sic & ifatiūz cerebro iponit: vmbilicoq; p̄ciduo. In epiphoris vero oīm frōte tēporib⁹ cū polēta. S; ipsis oculis e lactē & melle. Eadē si p̄cident pdest oculis: folijs tritis cū corticib⁹ fabæ. Pustulis cum polenta & sale & aceto ac cēra. Et vlcera oris tumorēq; gingiuarū cōmāducata cruda sedat. Item dentium dolores. Tonsillarū vulcera succus decoctæ. Quidā adiecere paulum murræ. Nam & mobiles dentes stabilit cōmāducata. Cru ditates sedat: vocemq; firmat: & sitim arcet. Ceruicis dolores cum galla & lini semine pari mensura sedat. Māmarum vitia cum melle aut cōmolia creta. Salutaris & suspiriosis semine cū melle hausto Stomachum in acetarijs sumpta corroborat. Ardentibus febribus imponitur cum polenta. Et alias manducata refrigerat etiā intestina. Vomitiones sistit. Dysenteriz & vomicis datur ex aceto v̄l bibi tur cū cumino. Tenasmi autē cocta & comitalibus cibo vel potu prodest. Purgationibus mulierū acetabuli mensura in sapa. Podagris calidis cum sale illita & sacro igni. Sucus ei⁹ potus renes iuuat ac vesicas. Ventris animalia pellit. Ad vulnerū dolores ex oleo cum polēta imponit. Neruorū durici as emollit. Metrodorus qui epitomen: tōn: rhizotomum memon scripsit. Purgationibus a partu dādā uos molligen censuit. Venerezinhibet: venerisq; sōnia. Prētorij viri pater est hispāniē princeps: quē scio p̄pter im dos. patibiles vix morbos radicem eius filo suspensam e collo gerere: p̄terq; in balneis: & ita liberatū in cōmodo omni. Quinetiā iueni apud auctores: caput inde litum distillationem toto anno nō sentire. Notabile. Oculos tamē hebetare putat. Coriandrū inter siluestria nō inuenit. Prēcipuū tamē esse cōstat statiz ægyptiū. Valet cōtra serpentū gen⁹ vnū: qd̄ amphibenas vocāt: potū impositūq;. Sanat & alia vuls riera. Epinyctidas pustulas tritū. Sic & oēs tumores collectionesq; cū melle aut vua passa. Panos ve ro ex aceto tritū. Seminis grana tria in tertianis deuorari iubēt aliqui ante accessionē. V̄l plura illini fronti. Sunt qui ante solis ortum ceruicalibus subijci efficaciter putent. Vis magna ad refrigerēdos ardores viridi. Vlcera quæ serpunt sanāt cum melle vel vua passa. Itē testes: ambusta: carbunculos: aures cum lacte mulieres: epiphoras oculorū: ventris & intestinorum fluctiones. Semen ex aqua po tum bibitur in choleris cum ruta. Pellit aī alia interaneorum cū mali punici succo & olea semē po tum. Xenocrates tradit rem mirā: si vera est. Menstrua cōtineri vno die: si vnū granū biberint foemi næ: biduo sūdūo: & totidē diebus quot grana sumperint. M. Varro coriandro subtrito cū aceto car nem incorruptā æstate seruari putat. A triplex & siluestre est & satium accusatum a Pythagora tā q̄ faceret hydropicos morbosq; regios & pallorē. Coquit difficillime: ac ne in hortis qd̄ iuxta id na sci quicūq; nisi languidū culpauit. Addidere Dionysius & Diocles plurimos gigni ex eo morbos. Nec nisi mutata sepius aqua coquendū. Stomacho cōtrarium esse. Lentigines & papulas gignere. Miror quare difficulter in italia id nasci tradiderit. Solum Smyrneus hippocrates vuluarum vitijs id infū di cū beta. Lycus neapolitanus cōtra cātharidas bibendum dedit. Panos furunculos incipiētes: du ricias omnes vel cocto vel crudo vtiliter illini putant. Itē ignē sacrum cū melle aceto nitroq; simili ter podagris. Vngues scabros detrahare dicūt sine vlcere. Sunt qui in morbo regio dent semen eius cū melle. Arterias & tonsillas nitro addito p̄ficēt. Aluū moueāt. Cocto aut p̄ se aut cū malua aut lē tricula cōcitantes vomitiones. Siluestri capillos tingunt: & ad supradicta vtuntur medicina.

¶ De malua: malope: & althea: & lapatio: & oxylapato:

& hyppolapato: & bubalapato.

CA. XXI.

Ecōtrario i magnis laudib⁹ malua est vtraq; & satiuā & siluestris. Duo genera eaz amplis tudine folij discernunt. Maiorē græci malopen vocāt in satiuis. Alterā ab emolliēdo ven tre dictā putāt malachen. E siluestribus cui grande foliū & radices albæ althea vocatur: ab excellētia effect⁹ a qbusdā aristhalthea. Omne solū in quo ferunt pingui⁹ faciūt. Huic cōtra omnes aculeatos iētus efficacior vis: p̄cipue scorpionum: vespaz: similiū: & muris aranei. Quin & trita cum oleo qualibet earum perunt: ante vel habentes eas nō feriunt. Foliū impositū scorpionibus torporem affert. Valent & contra venena. Aculeos oīs extrahunt illitē crudæ aut cum

mirabile quo nā pacto mu lieres men strua contine repossunt.

Malua a mol liendo ventre

Caſſi Polynii ſecundi naturalis hiſtorie.

anetho potæ. Decocte vero cum radice ſualeporiſ marini venena reſtrigunt. Et vt quidã dicunt ſi vomat. De eiſdem mira & alia tradunt. Sed maxime ſi quotidie quis ſucci ex qualibet earũ forbeat cyathum dimidium omnibus morbis cariturum. Vlcera manantia in capite fanat. In vrina putrefacta lichenas. Et vlcera oris cum melle. Radix decocta ſurfures capitis & dentium mobilitates. Eius quæ vnũ caulẽ habet radice circa dentes qui doleat perunge: donec deſinat dolor. Eadẽ ſtrumas & parotidas panofq; addita hominis ſaliua purgat citra vulnus. Semen in vino nigro potum a pituita & nauſeis liberat. Radix mammarũ vitiis occurrit ad alligata in lana nigra. Tuſſim in lacte cocta & ſorbitioſis modo ſumpta quinis diebus emendat. Stomacho inutiles ſex. Niger dicit. Olympiades thebanus abhortiuas eſſe cum adipe anceris. Aliqui purgari ſcõminas folijs eaꝝ manus plenẽ menſura in oleo & vino ſumptis. Vtiq; conſtat parturiẽtes folijs ſubſtractis celerius ſolui. Protinus a partu reuocãda: ne vulua ſequat. Dat & ſuccũ bibendum parturientibus ieiunis in vino decocta hiemiſna. Quin & ſemẽ tritũ adalligant brachio genitale nõ continentius. Adeoq; ea veneri naſcunt: vt ſemen vnicaulis aſperſum cubitali ſcõminatum auiditates augere ad infinitũ. Xenocrates tradat. Iteſ tres radices iuxta adalligatas. Tenafmo & diſentericis vtiliſſime infundĩ. Item ſcõdis vitijs: vel ſi ſoſueatur. Melãcolicis quoq; ſuccus datur cyathis thernis tepidus. Et inſaniẽtibus quaternis. Decocte comitialibus hemine ſucci. Hic & calculos & inflatiõe & torminibꝫ aut optiſtotonico laborantibus tepidus illinitur. Et ſacris ignibus: & ambuſtis decocta in oleum folia imponuntur. Et ad vulnẽ impetꝫ cruda cũ pane: ſuccꝫ decocta: neruis pdeſt: & veſicæ: & inſtinoꝝ roſſionibꝫ. Vuluas & cibo & infuſione mollit in oleo: ſuccus decocta porĩ meatus ſuaues facit. Arthege in oĩbus ſupradictis effiſcator radix: p̄cipue cõuulſis ruptisq;. Cocta in aqua aluũ ſiſtit. Ex vino albo ſtrumas & parotidas: & mãmãrũ inflatiõe: & panos in vino folia decocta & illita tollũt. Eadẽq; arida in lacte decocta glĩbet p̄ncioſæ tuſſi citiſſime medent. Hippocrates vulneratis ſitientibuſq; defectu ſanguinis radicibꝫ decoctẽ ſuccũ bibẽdũ dedit. Et eã vulneribꝫ cũ melle & reſina. Itẽ cõuulſis: luxatis: tumẽtibꝫ: & muſculis: neruis: articulis ipofuit. Et aſmaticis ac diſentericis in vino bibẽdũ dedit. Mirũ aquaz radice ea addita addẽſari ſub diuo: atq; elactefcere. Effiſcator aut quo recetior. Nec lapatiũ diſſimile eſſe: ctus habet. Eſt aut ſilueſtre: quod alijs oxalidẽ appellat: ſatiuo p̄ximũ: folijs aquoſis: colore betẽ candidẽ: radice minima. Noſtri vero rumicem: alijs lapatiũ in cãtherinũ ad ſtrumas cũ axũgia effiſcatiſſimũ. Eſt & alteꝝ genus fere oxilapatũ vocant. Satiuo idez ſimilius: & acutiora habet folia ac rubiora: nõ niſi in paludibꝫ naſcẽs. Sunt qui hydrolapaton tradũt in aqua natum. Eſt & aliud hypopolapaton maius ſatiuo: cãdidiuſq; ac ſpilius. Silueſtria ſcorpionũ iẽtibꝫ medent: & ferire phibẽt habẽtes Radix aceto ſatiuo decocta ſi coleſ ſuccꝫ dẽtibꝫ auxiliaſ. Si vero bibat morbo regio: ſemẽ ſtomachi iẽextricabilia vitia fanat. Hippolapati radices priuatiz yngues ſcabroſos detrahũt. Dyſetericos ſemẽ duabus drachmis in vino potũ liberat. Oxylapati ſemen lotũ in aqua cõeleſtiſanguinẽ pdeſt reiſciẽtibꝫ. Adiecta a cacia lẽtis magnitudine pdeſt. Preſtãtiſſimos paſtillos faciunt ex folijs & radice ad dito nitro & iure exiguo. In vſu aceto diluũt. Sed ſatiuuſ in epiphoris oculorũ illinunt frontibus. Radice melicerias & lepras curat. In vino vero decocta ſtrumas & potidas & calculos. Poto vino & lyẽtes. Cõeliacos æque & dyſentericos & tenafmos. Ex eadẽq; omnia effiſcatus. Ius lapati & ruẽ facit & vrinã ciet: & caliginẽ oculoꝝ diſcutit. Itẽ pruritũ corporis in ſola balnearũ additũ: aut prius ipſuſ illitũ ſine oleo. Firmat & cõmanducata radix dentes. Eadẽ decocta cum vino ſiſtit aluum. Folia ſolunt adiecto ſale. Adiecit Solon (neq; vt omittamꝫ bulapaton) radice tantũ altitudine differens eſt: & erga dyſentericos effiſcatus effectus potum ex vino.

De ſinapis tribus generibus: & marrubio: & ſerpillo: & ſiſymbrio: ſiue tymbrio: & de lini ſemine: & blito.

CA. XXII.

Sinapis cuius in ſatiuis tria genera diximus. Pythagoras principatũ habere ex ijs quorum ſublime vis ſeraſ iudicauit: qm̄ nõ aliud magis in nares & cerebrũ penetret. Ad ſerpẽtiũ iẽtus & ſcorpionũ tritũ cũ aceto illiniſ. Fungorũ venena diſcutit. Cõtra pituitã teneſ i ore donec liqueſcat: aut gargarizat cũ aqua mulſa. Ad dentiũ dolorẽ madiſ. Ad vuã gargarizatur cũ aceto & melle. Stomacho vtiliſſimũ cõtra omnia vitia pulmonibuſq;. Excreationes faciles facit in cibo ſumptũ. Dat & ſuſpirioſis. Itẽ comitialibꝫ tepidũ cũ ſucco cucumerũ. Senſ atq; ſternutãmeta capitis purgat. Aluũ mollit. Mẽſtrua & vrinã ciet. Et hidropicis iponiſ. Cum fico & cumino tuſum ternis partibus comitiali morbo. Et vuluarũ cõuerſionẽ ſuffitũ excitat odore aceto mixto. Itẽ lethargicos. Adiecitur tordylion. Eſt autẽ id ſemen ex ſili. Et ſi vehemẽtior ſomnus lethargicos premat: cruribus aut etiam capiti illinitur cum fico & aceto. Veteres dolores thoracis: lumborũ: coxẽ dicum: lienum: & in quacũq; parte corporis ex alto vitia extrahenda ſunt: illituſ cauſtica vi emẽdat puſtulas faciẽdo. At in magna duricia ſine fico impoſitum vel ſi vehemẽtior vrigo timeat p̄ dupl

Vel cubili.
Vel genitali.

Mirum.

Mira ſinapis
virtus.

Vel biſtio.

ces pānos. Vtuntur ad alopetias cum rubrica: pforas: lepras: phthiriasas: litannicos: opisthonicos
Iungunt quoq; scabras genas aut caligātes oculos cum melle. Succusq; tribus modis exprimitur in
fictili: calefcitq; in eo in sole modice. Exit & e cauliculo succus lacteus: qui ita cum induruit: dentius
dolori medetur. Semen ac radix cum immauere: multo conteruntur. Manusq; plenę mensura for-
bentur ad firmandas fauces stomachum: oculos: caput: sensusq; omnes. Mulierū etiā lassitudines sa-
luberrimo genere medicing. Calculos quoq; discutit potū ex aceto. Illinunt & liuoribus suggillat
q; cu; melle & adipe anserino aut cæra cypria. Fit & oleū ex femine madefacto in oleo expressoq;
quo vtunt ad neruorum rigores: lumborūq; & coxedicū perfrictiones. Sinapis naturā effectusq; eos
de habere traditur ad adarca inter siluas: tacta in cortice calamog; sub ipsa coma nascēs. Marrubiū
pleriq; inter primas herbas cōmandauere: quem grēci prasion vocāt: alij linostrophon: nōnulli phi-
lopeda: aut philophares: notius q; vt indicādus sit. Huius folia semenq; cōtrita. p̄sunt contra serpen-
tes: pectorum & lateris dolores: tussim veterem. Et ijs qui sanguinez ei; ciunt eximie vtile: scapis ei;
cum panico aqua decoctis: vt asperitas succi mitigetur. Imponitur strumis cum adipe. Sunt qui vi-
ridis semen q̄tum duobus digytis capiant cū farris pugille decoctum addito exiguo olei & salis for-
bere ieiunos ad tussim iubeant. Alij nihil cōparāt. In eadē causa marrubij & fœniculi succi ad sexta-
rios ternos expressis decoctisq; ad sextarios duos: cum addito mellis sextario rursus decocto ad sex-
tarios duos: si coclearij mēsurā in die sorbeaf in aquā cyatho Et viriliū vitij tussū cū melle mīre pro-
dest. Lichenas purgat ex aceto. Ruptis cōuulsis spasmatum neruis salutare. Potū aluū soluit cū sale
& aceto. Itē mēstrua & secūdas mulierū. Arida farina cū melle ad tussim siccā efficacissima est. Itē ad
cōcrenas & pterygia. Succus vero articulis & enaribus morbo regio: minuēdeq; bili cū melle p̄dest
Itē cōtra venena inter pauca potens. Ipsa hærba stomachū & excreatiōes pectoris purgat. Cū irride
& melle vrinam ciet. Cauenda tamē exulceratā vesicā & renū vitij. Dicit succus claritatē oculorū
adiuuare. Castor marubij duo genera tradit. Nigrus: & quod magis pbat cādidū. In ouū inane suc-
cum adijcit his: ipsumq; ouū infūdīt melle æquis portionibus tepefactus: vomicas rūpere: purgare:
perseuerare. p̄mittens. Illitis etiā vulneribus a cane factis tusa cū axūgia veteri. Serpillū a serpendo
putant dictū. Quod in siluestri euenit: in petris maxime. Satiuum nō serpit: sed ad palmi altitudinē
increfcit. Pinguius voluntarium & cādidiorib; folijs & ramis: aduersus serpētes efficax maxime cē-
chrin & scolopēdras terrestres ac marinas. Et scorpiones decoctis i vino ramis folijsq;. Fugat & odo-
re: cominus si vras. Et cōtra marinog; venena p̄cipue valet. Capitis dolorib; decoctū in aceto illi-
nunt tēporibus ac fronti cū rosaleo. Itē phreneticis: lethargicis: cōtra tormina & vrinæ difficultatē:
anguinas: vomitiones: drachmis quattuor datur. Ex aqua bibif & ad iocinerū dolores. Folia obolis
quattuor dantur ad lyenē ex aceto. Ad cruentas excreatiōes terif in cyathis duobus aceti & mellis.
Sisymbrium siluestre a quibusdam tymbræum appellatur: pedali non amplius altitudine: quod in
riguis nascitur simile nasturtio est. Vtrūq; efficax aduersus aculeata aialia: vt sunt crabrones & simi-
lia. Quod in sicco ortū odoratum est: inserif coronis angustiore folio. Sedant vtraq; capitis dolores
Itē epiphoras. Alij panē addūt. Alij per se decoquūt in vino. Sanat & epinyctidas: cutisq; vitia in
facie mulierum intra quartū diem noctibus impositū diebusq; detractum. Vomitiones: singult; tor-
mina: stomachi dissolutiones cohibet: siue in cibo sumptū: siue in succo potū. Nō edendus grauidis:
nisi mortuo conceptu. Quippe etiam impositum ei; cit. Mouet vrinā cum vino potū. Siluestre & cal-
culos. Quos vigilare opus sit excitat infusum capiti cū aceto. Lini semen cum alijs quide; in vsu est.
Et per se mulierū cutis vitia emendat in facie. Oculorū aciē succo adiuuat. Epiphoras cum thure &
aqua aut cū myrrha. Cū vino sedat potidas. Cum melle aut adipe aut cæra stomachi solutiones in-
spersum polentę modo. Anginas in aqua & oleo decoctum: & cum aniso illitum. Torref vt aluum si
stat. Coeliacis & disētericis imponitur ex aceto. Ad iocineris dolores estur cū vua passa. Et ad phthi-
sin vtilissime. Semine fiunt & eligmata. Musculog; neruog; articulog; ceruicū duricias. Cerebri
membranas mitigat farina seminis nitro aut sale aut cinere additis. Eadē cū fico itē cōcoquit ac ma-
turat. Cum radice vero cucumeris siluestris extrahit quęcunq; corpori inherēt. Sic & fracta ossa: ser-
pere vlcus in vino decocta prohibet. Eruptiones pituitę cum melle emendat. vngues scabros cū pa-
ri modo nasturtij: & testium vitia: & ramices cum resina & murrha: & canerenas ex aqua. Stomachi
dolores cum fœnogrēco sextarijs vtrifq; decoctis in aqua mulsā. Intestino; & thoracis perniciosā vi-
tia clystere in oleo & melle. Blitus iners videtur ac sine sapore aut acrimonia vlla. Vñ cōuitiū fœmi-
nis apud Menandrum faciunt mariti. Stomacho inutile est. Ventrē a deo turbat: vt choleram faciat
aliquibus. Dicit tamen aduersus scorpiones potum e vino p̄desse: & clauis pedum illini. Itē lyenib;
& temporum dolori ex oleo. Hippocrates mēstrua sisti eo cibo putat.
De meu: & fœniculo: & hippomarathro vñ myrseneo: & canabi: & de furula: & carduis. Ca. xxiiij.

Vel inter pas-
lustris

Vel spaticis

Marubij duo
genera.

Serpillū vn-
de nomē for-
titum.

Attende.

Belito multis
erum men-
strua arcent.

Laij Polynii secundae naturalis historiae.

Meu.duo ge
nera.
Vel aniso.

MEu in italia non nisi a medicis serit: & ijs admodum paucis. Duo genera ei⁹. Nobili⁹ atha-
manticum vocat: illi ab athamante inuentum. Hi qm laudatissimum in athamante repe-
riat: folijs anetho simile: & caule aliquando bicubitali: radicibus multis & obnigris: qbus
da altissimis. Minus rullum q illud alterum. Ciet vrinas in aqua potum radice trita vel decocta In-
flationes stomachi mire discutit. Itē tormina & vesicæ vitia. Vuluarumq; articulis cū melle. Infanti-
bus cuz apio illitum imo ventri vrinas mouet. Foeniculum nobilitauere serpentes gustatu vt dixim⁹
senectam exuēdo: oculorūq; aciem succo ei⁹ reficiendo. Vnde inellectum est hominū quoq; caligi-
nez præcipue eo releuari. Colligitur hoc caule turgescēte. In sole siccat. Iungit ex melle. Vbiq; hoc
est. Laudatissimum tamen in hiberia e lachrymis fit & ex semine recenti. Fit etiā e radicibus prima
germinatione incisis. Est & hoc genere siluestre: quod alij hippomarathon: alij myrseneum vocat:
folijs maioribus: gustu: acriore: pcerius: brachiali crassitudine: radice candida. Nascit in calidis: sed
taxosis. Diocles & aliud hippomarathi genus tradit: lōgo & angusta folio: semine coriandri. Medi-
cinę in satiuo ad scorpionū ictus & serpentinum semine in vino poto. Succus & aurib⁹ instilatur: ver-
miculosq; in his necat. Id ipsum cōdimētis ppe omnibus inseritur. Oxyporis etiam aptissime. Quin
& crustis subditur panis. Semen stomachum dissolutum astringit vel in febribus sumptum. Nauseā
ex aqua tritum sedat. Pulmonibus & iocineribus laudatissimum. Venter sistit cum modice sumit.
Vrinā excitat: & tormina mitigat totū decoctum. Lactisq; defectu potum mammas replet. Radix
cuz pifana sumpta renes purpat siue decocto succo siue semine sumpto. Prodest & hypodispicis radix
ex vino cocta. Itey conuulsus illinuntur folia tumoribus. Ardentes ex aceto calculos vesicę pellunt.
Geniturę abundantiam quoquomodo haustum facit. Verendis amicissimum: siue ad fouendum ra-
dice cum vino cocta: siue contrita in oleo illitum. Multi tumoribus & sugillatis cum cæra illinūt: &
radice cum succo vel cum melle contra canis morsum vtunt: & contra multipedem ex vino. Hippo-
marathon ad oīa vehemētius. Calculos præcipue pellit. Prodest vesicæ cum vino leui: & fœminaz
menstruis: efficacius in eo semen q radix. Modus in vtroq; quod duobus digytis trito additur in po-
tione. Petricl⁹ qui ophiaca scripsit & Mycon qui rhizotomumena: aduer⁹ serpētes nihil hyppo-
marathro efficacius putauere. Sane & Nicander nō nouissimis posuit. Canabis in siluis primus nata
est: nigriore folio & asperiore. Semeneius extinguere geniturā virorū dicūt. Succus ex eo vermicu-
los aurium & quocunq; intrauerit efficit: sed cū dolore capitis. Tantaq; vis ei est: vt aquæ infusa coas-
gulare eā dicatur. Et ideo iumētōz alio succurrit pota in aqua. Radix contractos articulos emollit
in aqua cocta. Item podagras & similes impet⁹. Ambustis cruda illinunt: sed sæpius mutatur: prius
q arescat. Ferula semen simile aneto habet. Quæ ab imo caule diuiditur a cacumine fœmina putat.
Cales eduntur decocti. Commendāturq; musto ac melle. Stomacho vtiles. Sint plures sumpti: capi-
tis dolores faciunt. Radix denarij pondere in vini cyathis duobus bibitur aduersus serpētes. Et ipsa
radix imponitur. Sic & torminibus medetur. Ex oleo autem & aceto contra sudores immodicos vel
in febribus proficit. Succus ferulæ aluum soluit fabę magnitudine deuoratusq;. Et viridi ferula mu-
sculus vtilis est ad omnia ea vitia. Ad sanguinem sistendum decem grana feminis bibuntur in vino
trita vel medulla. Sunt qui comitialibus morbis dandū putāt luna quarta: sexta: septima ligule mē-
sura. Natura ferularum murenis infestissima est. Tactæ siquidem ea moriūtur. Castor radice succuz
& oculorum claritati conferre multum putauit: & de carduorūz satū inter hortensia diximus. Quæ
propter & medicinam ex ijs non differamus. Siluestrium genera sunt duo. Vnum fruticosius a terra
statim. Alterūz vnicaule crassius. Vtriq; folia pauca: spinosa: muricatis cacuminibus. Sed alter flores
purpureum mittit inter medios aculeos celeriter canescētē: & abeuntē cum aura Scolimon grę-
ci vocāt. Hic anteq; floreat cōtus atq; express⁹ illito succo aloperias replet. Radix cuiusq; ex aqua
decocta potatoribus sitim facere narratur. Stomachum corroborat: & vuluis (si credimus) etiā cō-
ferre aliquid traditur: vt mares gignantur. Ita enim Cheries atheniensis scripsit: & Glaucias qui cir-
ca carduos diligentissimus videtur Manducatus carduus hic odore cōmendat oris.

¶ Confectio thetriacæ compositio medicis
minis Antiochi.

CA. XXIII.

Anthiochi
magni cōtra
oīa venena
medicinę cōs
positio.

SEd ante discessum ab hortenſibus vnā compositionez ex ijs clariffimam ſubtexemus ad-
uerſus venenata animalia: incifaꝝ lapide verſibus in limine ædis. Aſculapij. Serpilli duū
denariorum pondus. Oppoponacis & miliꝝ tantundem ſingulorum. Triſolij pondus de-
narij. Anethi & fœniculi ſeminis & aniſi & maiꝝ & apiꝝ denariorꝝ ſenum ex ſingulis ge-
neribus: erui farinẽ duodecim. Hęc tuſa cribrataqꝫ vino quantum poſſit excellenti digerūtur in pa-
ſtillos: victoriati pondere. Ex ijs dātur ex vini mixti cyathis ternis. Hęc thettriaca magn⁹ rex Anthio-
chus aduerſus omnia venena vſus traditur.